

NOKIAN PITKÄNIEMEN KAMPAKERAAMISEN ASUINPAIKAN KAIVAUS VUONNA 2001

Jouko Pukkila
Tampereen museot/maakunnallinen yksikkö
Pirkanmaan maakuntamuseo

Yhteistyötahot:
Tampereen museot
Nokian Kaupunki
Nokian työväen opisto
Tampereen työväenopisto
Pitkäniemen sairaala

1. Kohdetiedot	1
2. Johdanto	3
2.1. Tutkimusalue	3
3. Nokian kivikauden tutkimushistoriaa	5
3.1. Pitkäniemen arkeologinen tutkimushistoria	5
4. Tutkimukset vuonna 2001	6
4.1. Pitkäniemen kivikautisen asuinpaikan sijainti, ympäristö ja topografia	6
4.2. Työntekijät ja työolot	6
4.3. Mediatilaisuudet	7
4.4. Menetelmät	7
4.5. Dokumentointi	8
4.6. Löydöt	9
4.7. Näytteet	9
5. Kaivaushavainnot	10
5.1. Pintataso ja ensimmäinen kaivauskerros	10
5.2. Toinen kaivauskerros	12
5.3. Kolmas kaivauskerros	13
5.4. Neljäs kaivauskerros	14
5.5. Viides kaivauskerros	16
5.6. Kuudes kaivauskerros	17
5.7. Seitsemäs kaivauskerros	18
5.8. Kahdeksas kaivauskerros	19
5.9. Yhdeksäs kaivauskerros	19
6. Havainnoista tarkemmin	20
6.1. Löytöjen levintä	20
6.1.1. Kvartsiesineet ja niiden teelmät	20
6.1.2. Kvartsi-iskokset	21
6.1.3. Piiesineet ja -iskokset	22
6.1.4. Keramiikkaa	22
6.1.5. Palanut luu	22

6.1.6. Liitupiippujen palat	22
6.2. Rakenteet ja muut kaivaushavainnot	23
6.2.1. Kulttuurikerros ja kulttuurimaan täyttämät kuopat	23
6.2.2. Kivet	25
7. Yhteenveto	26

LIITTEET

1. KOHDETIEDOT

Kunta:	Nokia
Kylä:	Pitkäniemi
Kohteen nimi:	Pitkäniemi 2
Peruskartta:	2123 05 NOKIA
Koordinaatit:	x = 681882, y = 247757, z = 78,18-80,89 m mpy
Koordinaattiselite:	Tasokaivausalueen keskikohta, mitattu kaavoituksen pohjakartasta.
Merkitty peruskartalle:	ei merkitty
Maastomerkintä:	ei merkintää
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 2,3 km itään
Muinaisjäännöksen laji:	asuinpaikka
Ajoitus:	tyypillinen kampakeramiikka
Lukumäärä:	1
Ehdotus muinaisjäännösluokaksi:	II
Perustelut muinaisjäännösluokitukselle:	
Kaivaus:	4.6.-3.7. 2001
Kaivausala:	42 m ² (tasokaivaus 32 m ² , koeoja 6 m ² , koeruutu 4m ²)
Kaivauslöydöt	KM 32982:1-350 (kvartsi-iskoksia, kvartsisiesineitä, kampa-keramiikkaa)
Mustavalkonegatiivit	121812-121888
Diapositiivit	47395-47471
Aiemmat tiedot:	Koekaivaus 21.-30.6. (Jouko Pukkila: Nokia Liukuslahden ja Pitkäniemen arkeologinen osainventointi 2000. Kaivausraportti).
Aiemmat löydöt	KM 32356: 1-27

Aiemmat negatiivit 117450-52, 117459-60

Aiemmat diapositiivit 44483-44487

Tutkimushistoria: Vuonna 1953 on jostain sairaalan pellostä sairaalan alueelta perunan nostossa saatu irtolöytönä litteä reikäkivi (HM 2001:1). Asuinpaikka löytyi koekuopituksessa Nokian Liukuslahden ja Pitkäniemen osa-inventoinnissa v. 2000.

Tila- ja omistajatiedot:

Kaupunginosa/Kylä:	Maatiala (10)
Kortteli/Tilannimi:	25
Tontti/RN:o:	2
Omistaja:	Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Osoite:	PL 2000, 33521 Tampere
Kiinteistötunnus:	536-10-25-2

Kohde ja ympäristö: Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Nokian Pitkäniemen sairaala-alueella Pyhäjärven pohjoisrannalla, sairaala-alueen lounaisimmasta rakennuksesta n. 50 m lounaaseen hoidetun ruohikon takana. Maaperä on siltin- ja savensekaisesta ja paikalla on n. 2 – 3 metriä korkea rantatörmä. Paikalla kasvaa koivua ja aluskasvillisuutena erilaista heinää ja istutettuja kukkia. Koekaivaus- ja kaivauslöytöjen perusteella asuinpaikka ajoittuu tyypillisen kampakeramiikan aikaan ja osa siitä on tuhoutunut maanviljelys- ja puutarhatöissä.

Lähilöytöjä Pirkkalan Isosaari, kampakeraaminen asuinpaikka
Reikäkivi (irtolöytösairaala-alueella) HM 2001:1
Pitkäniemi 1
Pitkäniemi 6

Kertomuksen liitteet Liite 1: Mustavalkonegatiiviluettelo
Liite 2: Diapositiiviluettelo
Liite 3: Peruskarttaote 1:20 000
Liite 4: Kaivauksen yleiskartta 1:2000
Liite 5: Tasokaivausalueen kaivauskartat (12 kpl)
Liite 6: Koeojan kaivauskartat (5 kpl)
Liite 7: Koeruudun kaivauskartat (5 kpl)
Liite 8: Löytöjen levintätaulukot
Liite 9: Löytöluettelo

2. JOHDANTO

Tampereen museoiden maakunnallinen yksikkö suoritti v. 2001 kesä- ja heinäkuussa arkeologisen kaivauksen Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallinnoiman Pitkäniemen sairaalan alueelta löytyneellä kivikautisella asuinpaikalla. Muinaisjäännös löydettiin v. 2000 osainventoinnissa, jonka aikana niemelle kaivettiin koekuoppia kuuteen kohteeseen. Tällöin havaitut muinaisjäännökset nimettiin kaivausjärjestyksessä ja kivikautinen asuinpaikka sai nimekseen Pitkäniemi 2.

Vuoden 2001 tutkimuksen tavoitteina oli varmistaa kohteen asuinpaikkaluonne, ajoitus sekä selvittää sen kuntoa ja siten saada lisää valaistusta Nokian vähän tutkittuun kivikauteen. Kiinnostus kohdistui myös Pyhäjärven rantavaiheiden määrittämiseen ja ajoittamiseen. Tavoitteiden selvittämiseksi asuinpaikalle avattiin kolme erillistä kaivausaluetta. Ensimmäisenä avattiin tasokaivausalue v. 2000 koekuopan 2 ympäristöön, jossa haluttiin saada selvyys muinaisjäännöksen luonteesta, ajoituksesta ja kunnosta. Tasokaivausalueen lounaiskulmaan rantatörmää alas sijoitettiin koeoja, jolla pyrittiin selvittämään asuinpaikan alaraja ja etsimään merkkejä asuinpaikan aikaisesta rantavaiheesta. Kolmas alue oli koeruutu, joka avattiin v. 2000 koekuopan 1 ympäristöön siinä vaiheessa, kun alkoi näyttää ilmeiseltä, että selkeästi ajoittavaa materiaalia ei tasokaivausalueelta löydy. Koeruudusta löytyikin kaikki kaivausten ajoituskelpoinen keramiikka.

Kenttätöitä suoritettiin 4.6. – 3.7. 2001. Kaivauksia johti, esi- ja jälkityöt teki ja raportin kirjoitti FM Jouko Pukkila, teknisenä apulaisena, käytännössä kaivausten apulaisjohtajana ja piirtäjänä toimi HuK Aija Teinonen. Palkattuna kaivaustyövoimana toimi kuusi nokialaista nuorta. Lisäksi kaivaustyöhön osallistui parisenkymmentä Nokian ja Tampereen työväenopiston arkeologikurssilaista sekä viisi Pirkanmaan arkeologian harrastajien yhdistyksen Sarsa ry:n jäsentä. Jälkitöissä avusti maakunnallisen yksikön työharjoittelija Paula Nissilä (löytöjen puhdistaminen ja järjestäminen, valokuvien alustava luettelointi). Jälkitöissä Jouko Pukkila luetteloi löydöt, piirsi kartat puhtaaksi, luetteloi valokuvat ja kirjoitti raportin.

Tutkimusten kustannuksista vastasivat työväenopistot, Nokian kaupunki ja Tampereen museoiden maakunnallinen yksikkö.

2.1. Tutkimusalue

Nokia sijaitsee Tampereen länsipuolella Pyhäjärvestä Kuloveteen laskevan Nokianvirran molemmin puolin. Kaupunki oli pitkään osa Suur-Pirkkalan pitäjää, joka vuonna 1922 jakautui Etelä- ja Pohjois-Pirkkalan maalaiskunniksi. Vuonna 1937 Tampereen vaikutuksesta kasvaneet Pohjois-Pirkkalan esikaupunkialueet liitettiin Tampereeseen ja jäljelle jääneestä osasta tehtiin Nokian kauppala. Kaupunki Nokiasta tuli 1977.

Nokian maisema on jääkauden tuote. Kun jääkauden aikainen jääpeite vetäytyi alueelta noin 10 000 vuotta sitten, paikalla lainehti meri. Vajaat 9000 vuotta sitten alkaneen ns. Ancylus - vaiheen veden pinnan korkeus vaihteli Tampereen alueella 100 ja 115 metrin välillä nykyisen meren pinnan tasoa korkeammalla. Pyhäjärvi on kuroutunut itsenäiseksi järvioltaaksi Ancylus - vaiheen jälkipuolella runsaat seitsemän tuhatta vuotta sitten, jolloin veden korkeus lienee ollut n. 10 metriä nykyistä korkeammalla. Maan kohoamisen painopiste on pohjoisessa, minkä seurauksena järvioltaat kallistuivat etelään. Eräs seuraus tästä oli Tammerkosken synty ehkä noin 6000 vuotta sitten, kun Näsijärven vedet etsivät uuden lasku-uoman järven eteläosassa. Tästä seurasi vedenpinnan tason nouseminen Pyhäjärvestä 3-4 metrillä, mutta tulvan kestosta ei ole tietoa. 1800-luvulla veden pinnan tasoa Pyhäjärvestä laskettiin noin kahdella metrillä.

Nykyisistä vesistöistä huomattavimmat ovat Kokemäenjoen vesistön keskeisimpiä osia oleva Pyhäjärvi, siihen laskeva Näsijärvi sekä Kulovesi, johon Pyhäjärven vedet laskevat Nokianvirtaa pitkin. Pyhäjärven pinta on nykyisin noin 77 metriä meren pintaa korkeammalla. Vesireittejä pitkin on päässyt kulkemaan niin pohjoiseen kuin rannikollekin: Kyrösjärven reitti johtaa Pohjanmaan rajoille, Näsijärveen laskevien reittien kautta on yhteys vielä kauemmas pohjoiseen. Pyhäjärven eteläosiin laskevat reitit alkavat Uudenmaan rajoilta ja Päijänteen lähistöltä.

Nokian maisema on vaihtelevaa, tyypillisiä sille ovat suuret vesistöt ja pienemmät järvet ja lammet. Kaupungin länsiosissa, Kuloveden ympäristössä maasto on alavaa, kun taas Siuron pohjoispuolella ja Nokianvirran tienoilla paikalliset korkeusvaihtelut ovat merkittäviä. Nokianvirran ja Pyhäjärven välinen alue eroaa muusta Nokiasta kumpuilevine peltoineen, pähkinälehtoineen ja sokkeloisine vesistöineen. Kasvillisuudeltaan seutu on rehevää, metsät ovat pääasiassa kuusivaltaisia, mutta myös lehtomaisen kasvillisuuden osuus on merkittävä. Porintien pohjoispuolella on laajoja erämaa-alueita.

Pääosa Nokian maaperästä on moreenia, jota esiintyy kaikkialla muualla paitsi Pyhäjärven, Nokianvirran ja Kuloveden ranta-alueilla, jotka ovat pääasiassa savea ja hiesua. Hiekkamaata on ainoastaan kapeana vyönä Nokianvirran pohjoisrannalla sekä anomaalisina alueilla, jotka eivät näy maaperäkartalla. Maastonmuodoista huomattavin on harju, joka kulkee Tampereen Pispalasta Nokian keskustan ohi Siuroon.

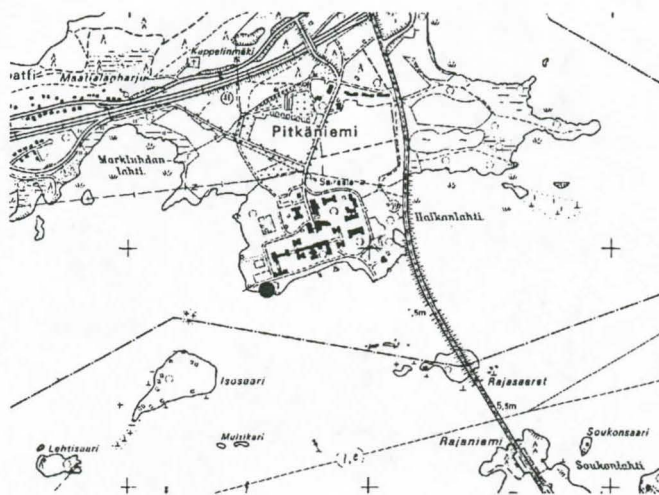
3. NOKIAN KIVIKAUDEN TUTKIMUSHISTORIAA

Nokian kivikauden tutkimus oli v. 2000 asti kahden perusinventoinnin sekä Museovirastoon ja museoihin kertyneiden irtolöytöjen varassa. Inventoinnit tekivät Aarni Erä-Esko v. 1948 ja Erkki Renvall v. 1985. Kivikautisilla asuinpaikoilla on tehty vain yksi kaivaustutkimus, sekin Nokiaan vasta v. 1976 liitetyn Tottijärven puolella. Kyseessä on vasarakirveskulttuurin aikainen asuinpaikka ja sen viereinen kalmisto Pelttarissa. Ennen vuotta 1996 koottujen tietojen perusteella laaditun ”Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset” -teoksen mukaan Nokialta tunnettiin 12 kiinteää tai kiinteäksi oletettua kivikautista asuinpaikkaa, asuinpaikka-aluetta tai kalmistoa, joissa on yhteensä 19 kivikautista muinaisjäännöstä.

Uusimmat tutkimukset ovat kaksi osainventointia vuodelta 2000. Molemmat suoritti Tampereen museot, toisen teki Jouko Pukkilan johtama työryhmä kesä-heinäkuussa Pitkäniemen ja Liukuslahden ympäristöissä ja toisen Vadim Adel lokakuussa. Adelin inventoima alue käsitti Nokianvirran ranta-alueet, joilta löytyneiden muinaisjäännösten joukossa on myös kivikautisia kohteita, joukossa ilmeisesti Nokian vanhin, mesoliittiseen aikaan ajoittuva asuinpaikka.

3.1. Pitkäniemen arkeologinen tutkimushistoria

Pitkäniemen alueella ei ole tehty arkeologisia tutkimuksia ennen kesää 2000, mutta vihjeen siellä sijaitsevasta kivikautisesta asutuksesta antoi kuitenkin perunamaasta v. 1953 löytynyt reikäkivi (HM 2001:1). Myös Pitkäniemen lähiympäristössä tunnetaan runsaasti kivikautista asutusta: eri aikoina on sen eteläpuolisilta alueilta Pirkkalasta löydetty kymmenkunta kivikautista kohdetta, viimeksi v. 1999, jolloin mm. läheisestä Isosaaresta todettiin laaja, hyvin säilynyt kampakeraaminen asuinpaikka. Pitkäniemessä tehtiin koekuopitusta kuudessa kohteessa, joista kolmessa todettiin joko esihistoriallisen tai historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Pitkäniemi 1 sijaitsee niemen kaakkoskylässä rantatörmän laella ja siellä todettiin kiinteitä maanalaisia kivrakenteita, jotka todennäköisesti ovat melko nuoria. Pitkäniemi 6 sijaitsee varsinaisen sairaalan ulkopuolella niemen keskiosissa lähellä henkilökunnan asuntoja ja päiväkotia. Siellä havaittiin hiekkamaassa n. 10 cm paksuinen hiilensekainen kerrostuma, mutta mitään ajoittavia löytöjä ei saatu. Kivikautinen asuinpaikka Pitkäniemi 2 löydettiin niemen lounaiskylästä, jossa kaivettiin 11 koekuoppaa 70 x 40 metrin laajuiseksi alueelle. Neljästä kuopasta saatiin selkeästi kivikautisia löytöjä ja kolmessa todettiin kulttuuri-kerrosta. Näiden havaintojen perusteella asuinpaikka on vähintään 10 x 30 laajuinen ja rannan suuntainen.

Kartta 1. Tutkimusalueen sijainti

4. TUTKIMUKSET VUONNA 2001

4.1. Pitkäniemen kivikautisen asuinpaikan sijainti, ympäristö ja topografia

Pitkäniemi on noin 1 x 1 kilometrin kokoinen niemi Pyhäjärven pohjoisrannalla Nokian koillisosassa. Aikaisemmin paikalla sijaitsi kruunun sotilasvirkatalo, mutta 1890-luvun jälkipuolella sinne ryhdyttiin rakentamaan valtion mielisairaala. Sairaalan rakennukset sijaitsevat niemen eteläkärjessä, niiden pohjoispuolella niemen keskiosissa on viljelyksessä olevia peltoja ja henkilökunnan asuntoja. Niemen itäosan poikki kulkee Pirkkalaan vievä tie ja pohjoispuolella Maatilanharjun juurella on Nokian ja Tampereen välinen moottoritie. Paikallisesti maaston selkein muoto on rantatörmä, joka kiertää niemen kärkeä joka puolella. Sen laki on hieman 80 metrin m.p.y tason yläpuolella. Rinteen yläpuoliset alueet ovat muokattua ja melko tasaista maastoa, alapuoliset alueet ovat Pyhäjärven ranta-alueita.

Maaperäkartan mukaan yleisin maalaji on liejusavi, poikkeuksena sairaalan ylläkkärin entisen asunnon ympäristössä ja henkilökunnan asuntojen alueella sijaitsevat hiekkamoreeniesiintymät. Niemen lounaisrannassa on pieni kalliopaljastuma ja sen länsipuolella rantatörmän laella pienialainen hieman muita alueita hiekka- ja silttipitoisempi maaston kohta. Paikoin näyttää siltä, että rantatörmässä on nyt jo maatuneita kaivantoja, joista on mahdollisesti otettu hiekkaa. Asuinpaikka sijaitsee tällä alueella.

Asuinpaikan oletetulle keskusalueelle v. 2000 koekuopan 2 ympäristöön avattiin 32 m² laajuinen tasokaivausalue. Tasokaivausalueen lounaiskulmaan sijoitettiin metrin levyinen ja kuusi metriä pitkä koeoja korkeuskäyrien vastaisesti rantatörmää alas. V. 2000 koekuopan 1 ympäristöön sijoitettiin neljän neliömetrin laajuinen koeruutu.

4.2. Työntekijät ja työolot

Kaivaukset suoritettiin 4.6.-3.7.2001. Tutkimukset suoritti työryhmä, jonka työnjohtoon kuuluivat kenttätyöjohtaja FM Jouko Pukkila, piirtäjä HuK Aija Teinonen. Kaivausryhmän ytimen muodostivat kuusi Nokian kaupungin palkkaamaa kesätyöntekijää, jotka työskentelivät koko kenttätyöjakson ajan. Tähän ryhmään kuului myös arkeologian opiskelija Anna Väänänen, joka vastasi joistakin kaivauksen mittaus- ja dokumentointitehtävistä. Lyhyempiä aikoja työskentelivät museoharjoittelija Paula Nissilä, joka osallistui myös alueen paaluttamiseen sekä arkeologian harrastajien yhdistyksen Sarsa ry:n jäseniä. Kaivaustyövoimana oli myös 22 Nokian ja Tampereen työväenopistojen arkeologikursseille osallistunutta henkilöä, joiden opintoihin sisältyi neljän päivän mittainen kenttätyöosuus.

Yhteensä kaivauksilla työskenteli 36 henkilöä 609 työpäivää. Työtunteja käytettiin n. 4260.

Sää vaihteli kaivauksen aikana aurinkoisesta sateiseen, mutta pääsääntöisesti olosuhteet olivat hyvät. Sateella kuitenkin savinen siltti, joka imi huonosti vettä, oli vaikeasti kaivettavaa; se tarttui kiinni lastaan eikä sitä voinut seuloa. Eniten haittaa kaivamiselle ja dokumentoinnille aiheuttivat kaivausalueita ympäröivien puiden juuret, joiden poistamista pyrittiin sairaalan puutarhurin neuvojen mukaan välttämään. Koivut olivat melko vanhoja ja niiden juuristo oli hyvin tiheää erityisesti koeruudussa. Juuristosta aiheutui melkoista haittaa, kun kaivajista valtaosa vielä oli ensimmäisillä kaivauksillaan. Myös valokuvauksessa ne vaikeuttivat yksityiskohtien dokumentointia.

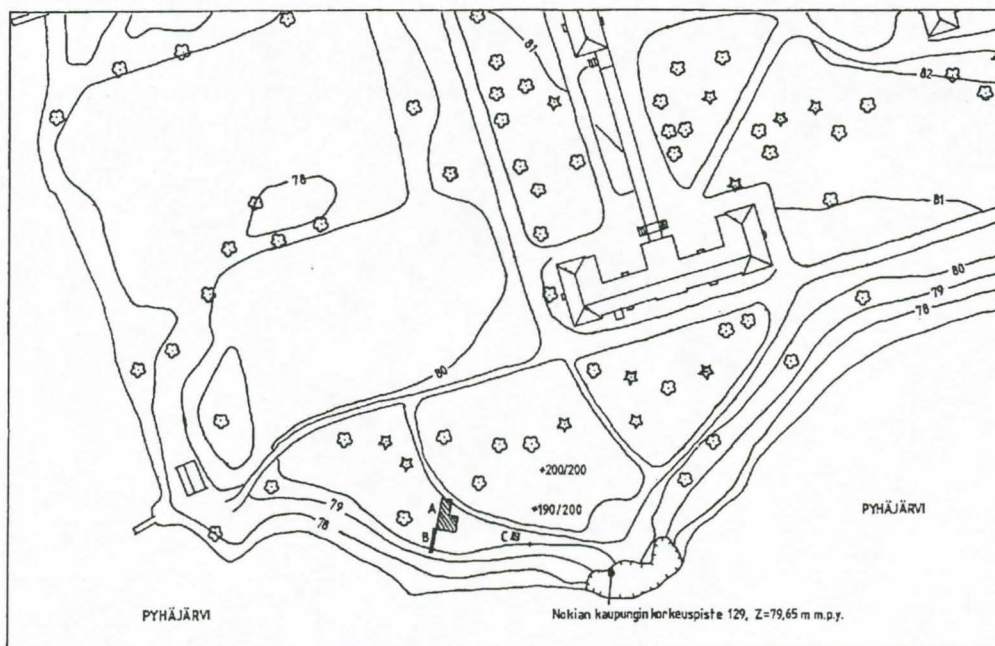
4.3. Mediatilaisuudet

Kaivausten mediatilaisuus järjestettiin jo 5. 6., joten esimerkiksi kaivauslöytöjä ei ollut juurikaan esiteltäväksi. Siitä huolimatta kiinnostus oli kohtuullista, juttuja ilmestyi mm. Aamulehdessä ja Nokian sanomissa. Media osoitti kiinnostusta tutkimuksia kohtaan koko kenttätyövaiheen ajan.

4.4. Menetelmät

Kaivaukset aloitettiin laatimalla bussolin ja mittanauhojen avulla koordinaatisto, joka kattoi kaivauskohteiksi suunnitellut alueet, siis myös v. 2000 koekuopan 4 pohjoispuolella havaitun painanteen ylitse n. 40 metriä tasokaivausalueesta länteen. Painanteen aluetta ei kuitenkaan otettu kaivauskohteeksi. Koordinaatisto oli saman suuntainen kuin v. 2000 koekaivausten, mutta sijaitti hieman eri kohdassa. Syynä oli se, ettei edellisen vuoden tutkimuksista ollut säästetty kuin koekuoppien 1 ja 2 paalut ja niiden avulla tehtynä koordinaatistoon olisi todennäköisesti tullut runsaasti virheitä. Uuden koordinaatiston origopiste sijoitettiin kaivausalueiden ulkopuolelle ruohokentän itälaitaan sellaiseen kohtaan, että kiinnitys olisi tarvittaessa ollut mahdollista tehdä 50 metrin mitoilla sekä lähimmän rakennuksen kulmaan että kallioon pultattuun Nokian kaupungin korkeuspisteeseen, jonka tasokoordinaatit oli selvitetty jo edellisenä vuonna. Kiinnityksen suoritti kuitenkin Nokian kaupungin teknisen osaston mittausyksikkö samalla, kun se teki tarkistusmittauksia asuinpaikan ympäristössä. Kiinnitetyt paalut olivat 200/200, jonka koordinaatit ovat $x = 2477600,38$ ja $y = 6818837,853$ ja 185/200, jonka koordinaatit ovat $x = 2477598,67$ ja $y = 6818822,955$.

Origopaalu nimettiin siis paaluksi 200/200. Siitä x kasvoi pohjoiseen ja y itään siten, että koeruudun kulmapaaluiksi tulivat 181/195, 183/195, 183/197 ja 181/197, tasokaivausalueen 180/175, 188/175, 188/178, 184/178, 184/180 ja 180/180 ja koeojan 174/174, 179/174, 179/175 ja 174/175. Kukin alue jaettiin neliömetrin kokosiin ruutuihin, jotka numeroitiin lounaiskulman paalun mukaan.

Kartta 2: vuoden 2001 tutkimusalueet ja niistä kertomuksessa käytetyt nimet. A = tasokaivausalue, b = koeoja, C = koeruutu. Pienennös kaivauksen yleiskartasta, pohjana Nokian kaupungin mittausosaston digitaalinen kartta.

V. 2000 havaintojen perusteella tasokaivausalue (32 m²) sijoitettiin koekuopan 2 ympäristöön mahdollisimman laajana. Sijoittamista vaikeutti alueen puusto, jonka säilyttämisestä mahdollisimman vahingoittumattomana oli sovittu sairaalan puutarhurin kanssa. Tasokaivausalue oli L:n muotoinen siten, että eteläpää, joka oli lähempänä törmän reunaa, oli leveämpi. Täällä arveltiin suuremmalla todennäköisyydellä säilyneen ehjää kulttuurikerrosta. Koeoja sijoitettiin tasokaivausalueen lounaiskulmaan metrin levyisenä ja kuusi metriä pitkänä korkeuskäyrien vastaisena suoraan rinnettä alas. Sen avulla oli tarkoitus selvittää kulttuurikerroksen alarajaa ja sitä, onko paikalla rantamuodostumaa, jonka voisi liittää asuinpaikkaan. Tällä tiedolla arveltiin olevan merkitystä Pyhäjärven ranta-alueiden tutkimattomienkin asuinpaikkojen ajoitukselle. Koeruutu avattiin v. 2000 koekuopan 1 ympäristöön myöhemmin, kun haluttiin löytää jotain kohtuullisen varmasti ajoittavaa. Se sijaitsi heinittyneellä maalla kahden ison koivun välissä lähellä rantatörmän reunaa. Tasokaivausalueen pohjoispuolella menevä ajoura ulottui myös melkein koeruudun pohjoisosaan.

Alueet ruudutettiin metrin kokoisiksi kaivausruuduiksi, jotka saivat lounaispaalun mukaisen numeron. Kukin ruutu kaivettiin viiden sentin teknisinä kerroksina, mikä katsottiin riittäväksi tarkkuudeksi löytöjen ja rakenteiden havaitsemiseksi sekä niissä tapahtuvien muutosten dokumentoimiseksi. Jälkitöiden yhteydessä todettiin, että erityisesti löytöjen levinnän tarkastelu olisi todennäköisesti ollut hedelmällisempää, jos talteenotto olisi tapahtunut neljännesruuduittain.

Kaivauksen kerrosjärjestys oli seuraava: pintavaaituksen jälkeen poistettiin turve ja näkyviin tullut taso oli pintataso, sen jälkeen alkoi 1. kaivauseros, joka loppui 1. tasoon jne. Tätä kaivaustapaa jatkettiin niin kauan kunnes alue oli puhtaassa maassa. Tällöin oli kaivausalueella ja koeojassa näkyvissä vielä muutama kulttuurimaan täyttämä jälki, jotka kaivettiin luonnollisten rajojen mukaan viiden sentin kerroksina, jotta niiden muodon muuttumista pystyttiin seuraamaan ja dokumentoimaan.

Kukin neliömetrin laajuinen ruutu kaivettiin lastoilla, maa kerättiin ämpäreihin ja seulottiin 4 mm silmäkoon seulalla. Ruutu katsottiin pohjaan kaivetuksi, kun siitä ei enää tullut löytöjä eikä siinä havaittu rakenteita tai kulttuurimaata. Kaiken varalta kaivauksen lopuksi kunkin ruudun kohdalle tehtiin vielä joitakin lapionpistoja tai kairauksia, joilla varmistettiin, että maa oli koskematon.

Alueet valokuvattiin ennen paalutusta ja paalutettuna ja ne pintavaaittiin, ennen kuin kaivaminen aloitettiin. Kaivauksen päätyttyä alueet täytettiin ja peitettiin pintaturpeella, koeoja ja koeruutu täytettiin käsin, mutta tasokaivausalueelle siirrettiin maata traktorilla. Sitä voitiin käyttää, koska v. 2000 koekuoppa- ja v. 2001 kaivaushavaintojen perusteella asuinpaikan eteläpäässä – jossa traktori työskenteli - ei ollut säilyneitä kulttuurikerrosta eikä rakenteita, vaan alue oli sekoittunut.

4.5. Dokumentointi

Kaivausalueiden läheisyyteen ei ollut mitään tarvetta siirtää korkeuspistettä, sillä aivan avokallion laella lähellä tutkimusalueetta sijaitsi Nokian kaupungin korkeuspiste nro 127, josta tarvittavat korkeudet mitattiin absoluuttisina (kartta 2). Pisteen korkeus oli 79,65 m m.p.y.

Jokainen kaivausalue pintavaaittiin ennen kaivamisen aloittamista. Myös jokainen taso vaaittiin ruudun keskeltä ja reunoista sekä kunkin profiililinjan kohdalta metrin välein. Myös tasoissa poistettujen kivien pinta- ja pohjakorkeudet mitattiin.

Jokaisesta kaivauserrosta seuraavasta tasosta sekä tasokaivausalueen etelä ja länsiprofiileista sekä koeojan pohjois- ja itäprofiileista piirrettiin kartat mittakaavassa 1:20. Poikkeuksen muodostaa

koeojan 1. taso, josta ei ole karttaa, koska sen homogeenisyyden vuoksi siitä tehtiin vain luonnos mittakaavaan 1:50, jota ei jälkityövaiheessa piirretty puhtaaksi. Lisäksi tehtiin joitakin yksityiskohtakarttoja mittakaavassa 1:10.

Jokainen taso valokuvattiin sekä mustavalko- että diafilmille. Tasokaivausalue kuvattiin yleensä idästä etelä- ja pohjoispää erikseen ja jos se oli kaivausteknisistä syistä mahdollista, myös pohjoisesta kokonaisuena. Koeruudun valokuvaamisessa ei ollut ongelmia, mutta koeoja sijaitsi siinä määrin jyrkässä rinteessä, että se jouduttiin kuvaamaan kahdesta eri suunnasta, koska koeojan kamerasta kauemmassa päässä tapahtui korkeuseroista johtuvia vääristymiä. Myös yksittäisiä ilmiöitä dokumentoitiin valokuvaamalla, samoin kuin eräitä löytöjä.

Kuvaamiseen käytettiin kolmea automaattista kinofilmikameraa, joissa oli zoomattava objektiivi, jonka polttoväli vaihteli 28-75/86 mm välillä. Objektiivissa oli myös makrokuvausasento, jota käytettiin *in situ* – kuvia otettaessa.

Kirjallisessa kuvauksessa tasossa näkyviä maalajeja, ilmiöitä ja niiden muutoksia luonnehdittiin.

4.6. Löydöt

Löydöt otettiin talteen materiaaliryhmittäin kustakin kerroksesta neliömetrin laajuisen ruudun tarkkuudella ja löydön sijaintitiedoksi merkittiin ruudun lounaiskulman koordinaatit. Kentällä tunnistetuille esineiden katkelmille ja joillekin muille erityisemmille löydöille mitattiin tarkat koordinaatit.

Löydöt luetteloiitiin Kansallismuseon päänumerolle 32982. Luetteloinnissa jokaisen kaivausruudun jokaisen kerroksen jokainen löytömateriaaliryhmä sai oman numeronsa. Lisäksi jokainen esine, esineen teelmä ja ydin saivat oman numeronsa, kuten myös profiili- ja koekuoppalöydöt. Tällä tavoin luetteloituna alanumeroita käytettiin 350 kappaletta.

Suurin löytöryhmä ovat kvartsi-iskokset, jota löytyi kaikilta kaivausalueilta yhteensä 742 kpl ja profiilien oikaisuissa 1 kpl. Kvartsiesineitä löydettiin 9 kappaletta, teelmiä 21 ja ytimiä 2. Saviastian paloja löydettiin 49 kpl. Luetteloiutuihin löytöihin kuuluu myös eräitä historiallisen ajan löytöjä, kuten liitupiippujen ja tuluspiin kappaleita sekä epämääräisiä raudanpaloja, joista ainakin osa ajoittuu löytökontekstin perusteella historiallisen ajan löytöjen kanssa samoin.

Resenttejä löytöjä tehtiin pintakerroksista huomattava määrä, niihin kuului mm. tiiliä ja tiilenpaloja (myös pari kattotiilen palaa), joitakin laastinpaloja, taso- ja astialasin paloja, rautanauvoja sekä muuta materiaalia sairaalan rakennusajalta, jolloin kaivauspaikalla on sairaalan työntekijöiden mukaan sijainnut työväen asuinparakkeja. Koeruudusta löydettiin hyvinkin nuorta aineistoa sairaalan käyttöajalta, jota tasokaivausalueella oli melko vähän. Resentit löydöt poistettiin sen jälkeen, niiden määrät oli ruuduittain laskettu.

4.7. Näytteet

Näytteinä otettiin talteen ajoituskelpoisiksi arvioituja hiilinäytteitä 35 kappaletta. Näytteet otettiin puhdistetulla kaivauslastalla puhtaaseen muovipussiin. Niille mitattiin tarkat koordinaatit ja näytepussin kylkeen pyrittiin myös kirjoittamaan lyhyt kuvaus löytöyhteydestä. Toistaiseksi yhtäkään näytettä ei ole ajoitettu.

5. KAIVAUSHAVAINNOT

Kaivaminen aloitettiin tasokaivausalueesta ja koeojasta, koeruutu avattiin myöhemmin. Aluksi poistettiin turve, jonka alapinta tarkistettiin lastalla löytöjen toteamiseksi. Näkyviin tullut pintataso puhdistettiin, valokuvattiin ja vaaittiin ennen työn jatkamista.

5.1. Pintataso ja ensimmäinen kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Pintatasossa maa oli pääasiassa tummanruskeaa ja vahvasti humuksen sekaista, pohjoispäässä se oli aavistuksen verran savensekaisempaa. Tämän alueen eteläreuna näytti olevan kaivausalueen yli luoteis-kaakkoissuunnassa kulkeneen puolisen metriä leveän painanteen raja. Painannetta pidettiin jo tässä vaiheessa jonkinlaisena ojana. Sen eteläpuolella alkoi tummempi humuksen sekainen maa. Tasossa oli joitakin juuria ja tasapintainen kivi n. 80 cm paalusta 182/176 lounaaseen. Pohjoispäässä savisemman maan alueella paalun 184/178 luoteispuolella oli iso maakivi, samoin n. 70 cm paalusta 182/176 lounaaseen. Kaikkialla näkyi erikokoisia tiilenkappaleita ja jonkin verran löytyi myös kirkasta tasolasia. V. 2000 koekuoppa ja sen paalu erottui koordinaatiston suuntaisena ruudun 181/175 pohjoispuoliskon keskellä ja oli näkyvissä koko kaivauksen ajan. Ainoa selkeämmin erottuva anomalia oli aivan koilliskulmauksessa näkynyt soraisempi alue, joka oli viereistä ruohokenttää kiertävän ajouran pohjustusta.

1. tasossa erot muuttuivat selkeämmiksi: kaivausalueen pohjoisosassa oli savinen ja eteläinen, rannanpuoleinen osa selkeämmin kulttuurimaan sekainen. Paikoin tasossa oli aavistuksen kulttuurimaan värjäämiä kohtia ja pohjoisosassa savisen maan seassa oli jonkin verran humusta. Koilliskulmassa näkyi edelleen soraisempaa savea, joka leikkasi kaivausruutua viereisen ajouran suuntaisena. Ojaksi tulkitun, n. ½ metriä leveän savisen maakaistaleen eteläraja kulki viistosti kaivausalueen yli noin luode - kaakkoissuunnassa siten, että se alkoi itäisessä seinämässä kohdassa $x = n. 181,50$ ja päättyi länsiseinämässä kohdassa $x = n. 185$. Ojan kohdalla oli maakivi, samoin ruudussa 184/177. Ojan eteläpuolella maa oli ruskeaa, humuksen sekaista kulttuurimaata, aivan ojan luoteispään lounaispuolella aavistuksen savisempaa kuin muualla. Kaivausalueen lounaiskulmassa ruutujen 180/175, 181/175 ja 180/176 alueilla näkyi n. ½ metriä leveä maajälki, joka alkoi eteläseinämästä, teki 90 asteen kulman ja jatkui länsiseinämään. Maan väri oli aavistuksen ruskeampaa kuin muualla, paikoin se oli hieman punertavaa. Siinä erottui yksittäisiä hiilen hippuja sekä pieniä tummanruskeita hiilen sekaisia läiskä. Samanlainen hiilen värjäämä läiskä oli maajäljen pohjoispuolella siitä n. 20 cm päässä. Maaläikän yhteydessä oli myös jokunen pieni kivi, muuten kaivausalue oli melko kivetön.

Kivikautinen löytöaineisto 1. kerroksessa oli melkein yksinomaan hyvin pienikokoisia kvartsi-iskoksia (41 kpl, n. 5,5% kaikista), joiden keskipaino on vain 0,7 grammaa. Aivan lounaisimmasta ruudusta 180/175 löytyi pieni kolmiomainen kvartsi-esineen teelmä. Koko alueella oli tässäkin kerroksessa tiilen ja tasolasin kappaleita, erityisesti alueen etelä- ja keskiosissa.

b) koeoja

Koeoja sijaitsi rinteessä siten, että pohjoispään ruudut olivat vielä rantatörmän laella tasaisella maalla. Rinteen vietto alkoi vasta ruudun 176/174 kohdalla.

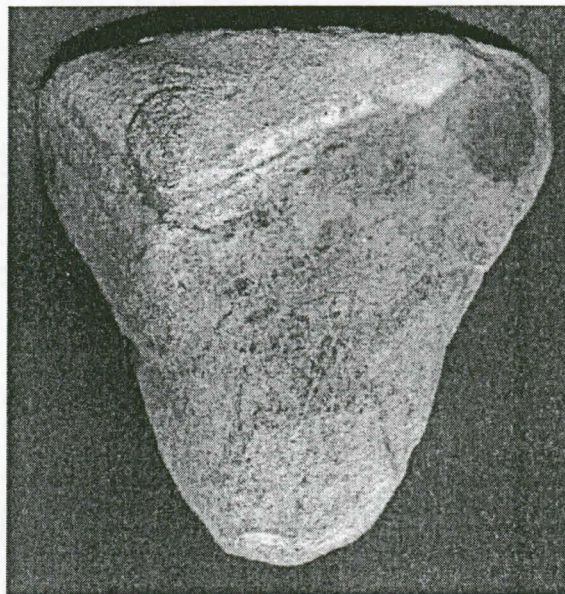
Pintatasossa maa oli samanlaista tummanruskeaa humuksen sekaista kulttuurimaata kuin tasokaivausalueen eteläosassa, vain alin ruutu 174/174 oli savisempi. Parissa ylimmässä ruudussa oli muutama kivi, joista yksi vaikutti palaneelta. 1. taso oli yleisluonteeltaan edelleen melko homogeeninen, vain joitakin vaihtelua maaväreissä oli havaittavissa. Paikoitellen erottui aavistuksen kellertäviä, siltin värjäämiä kohtia ja kulttuurimaan raja näytti kulkevan kulki n. linjaa x = 177. Siitä alaspäin maa oli nimittäin aavistuksen kellertävämpää ja vielä alempana myös jonkin verran kivistä ja soransekaista. Alimman ruudun maa 174/174 oli aavistuksen muuta aluetta savisempaa ja lounaiskulmassa tuli näkyviin kallio.

Kvartsi-iskoksia löytyi viisi kappaletta: neljä ylimmästä ruudusta törmän laella, lähimpänä tasokaivausaluetta. Yksi iskos löytyi ruudusta 176/174, jonka kohdalla rinne alkoi vähitellen viettää. Alimmasta ruuduista saatiin yllättäen selkeimmät löydöt, ruudusta 175/174 löytyi kulunut keramiikan pala ja ruudusta 174/174 selvä kvartsikaavin. Koeojan keskiosissa näkyneet tiilen ja tasolasin ym. kappaleet osoittavat sekoittumista tapahtuneen.

c) koeruutu

Koeruudussa maa oli sekä pintatasossa että 1. tasossa sekoittunutta tummanruskeaa ja humuksen-sekaista eikä siinä havaittu mitään värieroja. Vaikka resenti löydöstö oli melko niukkaa, oli maa kuitenkin selkeästi sekoittunutta. 1. kerroksesta löydettiin joitakin kvartsi-iskoksia, pii-iskos ja kahdeksan palaa keramiikkaa, joista muutamissa oli kampaleimakoristelua, joten ne tavoitteet, joihin koeruudun avaamisella pyrittiin – ajoittavan materiaalin löytämiseen – näyttivät toteutuvan.

Mielenkiintoinen löytö oli ruudusta 182/195 löytynyt n. 8 x 8 cm kokoinen kiviesine, joka saattaa olla kivikautinen. Esine on hyvin käteen sopiva, kolmiomainen ja sen pitkät kyljet ovat sisäänpäin koverat. Ohuemmassa päässä on kärkeä ilmeisesti pyörästetty iskuilla. Esine voisi olla esimerkiksi kaapimen tavoin käytetty työväline (kuva 1).

Kuva 1: Koeruudusta löytynyt työstetty kivi (KM 32982:47), jota on voitu käyttää esimerkiksi kaapimena. Kuva Jouko Pukkila.

5.2. Toinen kaivauskerros

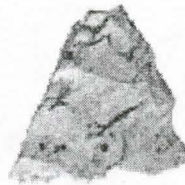
a) tasokaivausalue

Eteläpää oli lounaiskulmaa lukuun ottamatta ruskehtavaa humuksen sekaista silttiä, joka ruuduissa 183/176-177 oli aavistuksen muuta aluetta ruskeampaa. Lounaiskulmassa ruutujen 180-181/175-176 alueilla erottui tummempien kulttuurimaajälkien muodostama luode-kaakko-suuntainen alue, jossa huomio kiinnittyi erityisesti tummanruskeaan, aavistuksen kaarevaan maajälkeen. Se alkoi ruudun 181/175 länsiseinämästä ja jatkui ruudun 180/176 eteläseinämään. Jäljessä oli joitakin hiilen sekaisia kohtia ja sen kummankin pään vieressä oli punertavampia alueita. Aivan kaivausalueen lounaisin kulma maajäljen lounaispuolella oli vaaleampaa kellertävää silttiä. Edellisessä tasossa näkynyt oja ei erottunut dokumentointitasossa. Pohjoisosassa oli ruskehtavaa humuksen ja saveen sekaista silttiä ja aivan kaakkoisimmassa kulmassa oli ajouran perustusta, jossa oli savea ja savensekaista soraa. Pohjoispään länsilaita oli aavistuksen muuta aluetta harmaampi ja savisempi.

Kahta isoa maakiveä lukuun ottamatta kerroksessa oli vain pieniä kiviä harvakseltaan alueen eteläpään ruuduissa. Muutama kivistä oli palaneita, mutta ainoa havainto, joka kivien sijainnista voidaan tehdä, oli että lounaiskulmassa ne näyttivät noudattelevan kaarevan, tummanruskean hiilen värjäämän kulttuurimaajäljen reunoja.

Kvartsi-iskokset olivat edelleen yleisimpiä löytöjä. Kerroksesta löytyi n. viidennes kaivausten kaikista iskoksista (128 kpl, n. 17%). Iskokset ovat pienikokoisia, keskimääräinen paino on vain 0,9 grammaa. Niiden levintä painottuu kaivausalueen eteläosaan, jossa erityisesti ruudut 180/177 (14 kpl) ja 181/178 (16 kpl) tulevat esiin. Ruudusta 182/177 löytyi yksi kvartsikaavin, yksi mahdollinen kaapimen teelmä ja jonkin muun esineen teelmä. Kerroksesta löytyivät myös ensimmäiset kivilaji-iskokset, joista osa on porfyriittiä sekä pari pii-iskosta. Eteläpään itäosasta löytyi yksittäisiä saveen kappaleita, jotka saattavat olla keramiikkaa. Samalta alueelta löytyi hieman myös palanutta savea. Viimeksi mainittujen osalta on otettava huomioon mahdollisuus, että kyseessä ovat tiilen kappaleet, sillä tunnistamiseen sisältyy virhemahdollisuus palojen kuluneisuuden takia. Resentit löydöt olivat laadultaan edellisen kerroksen kaltaista ja levinneet koko alueelle, painottuen kuitenkin selvästi alueen keskiosiin. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä kiinnittää huomio todennäköisesti 1700-luvulle ajoittuvaan liitupiipun pesään ja varren kappaleisiin ruudussa 182/175 sekä samasta ruudusta löytyneisiin kaareviin ja putkimaisiin raudankappaleisiin, joista yksi löytyi liitupiipun pesän ympäriltä. Ne osoittavat, että sekoittumista asuinpaikan alueella on tapahtunut aikaisemminkin kuin sairaalan rakennusvaiheessa.

Kiinnostavin löytö on vaaleanpunaista piistä tehdyn nuolenkärjen kärkikatkelma, joka löytyi ruudusta 182/179 (kuva 2). Kolmiomaisen katkelman molemmilla pitkällä sivuilla on retusointia ja kannasta näkyy, että esine on ollut poikkileikkaukseltaan linssimäinen.

Kuva 2: piinuolenkärjen katkelma (KM 32982:92). Esineen koko on 1,2 x 1,1 cm. Kuva Jouko Pukkila.

b) koeoja

Koeojan alapäässä tuli näkyviin kalliopaljastuman ympärillä kiviä, joiden välissä oli kellertävän ruskeaa tai harmahtavaa silttiä, paikoin soransekaisena. Kivet olivat pyöreäsivuisia, halkaisijaltaan 10-30 cm ja kivikko oli selvärajainen: se ulottui vain ruudun 176/174 eteläosaan. Muuten ruudun maa oli kellertävää silttiä, joka muuttui ruskeammaksi pohjoislaidassa. Ruudun 177/174 alueella maa oli ruskeaa tai punertavaa silttiä ja itälaidassa erottui selkeä tummemman ruskea puoliympyrän muotoinen, itäseinämään menevä maajälki, jossa oli hiilen värjäämiä kohtia. Yksi kivi ruudussa vaikutti palaneelta. Koeojan pohjoispäässä oli ruskeaa silttiä, aivan pohjoisimmassa osassa hiilen värjäämää tumman ruskeaa, paikoin punertavaa maata.

Yleisin löytöryhmä ovat kvartsi-iskokset, joita löydettiin jokaisesta ruudusta kuitenkin niin, että levintä painottuu rantatörmän yläpuoliselle tasanteelle. Lisäksi ruudusta 177/174 löytyi pii-iskos.

c) koeruutu

Koeruudun maaväreissä ei tapahtunut muutoksia, vaan se oli koko ajan sekoittunutta ruskehtavaa humuksen- ja savensekaista multaa, joskin humuksen määrä aavistuksen väheni.

Kvartsi-iskokset olivat yleisimpiä löytöjä, lisäksi löydettiin hieman palanutta luuta, palanutta savea ja pii-iskos.

5.3. Kolmas kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Värierot alkoivat tasaantua, eteläisimpiä ruutuja lukuun ottamatta maa oli harmahtavan tai harmah-tavan ruskeaa silttiä, pohjoispäässä savisempaa. Vain aivan lounaiskulmassa maa oli vaaleankeller-tävää, hieman hiilen sekaista silttiä, jota reunusti kaarevana alueena tumman ja punertavanruskeita, paikoin vahvastikin hiilen värjäämiä pienehköjä silttialueita. Näiden ulkopuolella maa muuttui harmahtavaksi siltiksi, jossa erottui joitakin pienehköjä kellertävän siltin alueita. Tällä alueella ruudussa 182/177 erottui soikea, n. 50 x 60 cm kokoinen harmaan hiilensekaisen siltin alue. Lounai-simmassa kulmassa oli tummimmassa maassa joitakin pienikokoisia, halkaisijaltaan n. 10 cm laajui-sia melko selvärajaisia hiililäiskä, joita epäiltiin paalunjäljiksi. Ne olivat kuitenkin hyvin ohuita, 1 – 2 cm ja katosivat ennen tasoa eikä niitä voi pitää paalun jättäminä. Todennäköisemmin kyseessä olivat pelkästään hiilisemmät kohdat kulttuuri-maassa. Tällä alueella oli tasossa myös hieman kiviä, kuitenkin muuta aluetta enemmän. Osa oli palaneita.

Kvartsi-iskoksia löytyi edelleen koko alalta, yhteensä 132 kappaletta, mikä on n. 18% kokonaismäärästä. Ne ovat keskimäärin hieman isompia kuin ylemmissä kerroksissa, sillä keskimääräisen paino on 2,7 grammaa. Lisäksi löydettiin yksi iskujälkinen raaka-ainekvartsi. Kvartsi-esineitä ja sellaisten teelmiä löydettiin neljä kappaletta, lähinnä alueen lounaiskulmasta. Ruudusta 181/176 löytyi taidokkaasti tehty kaavin (kuva 3). Pii-iskoksia löytyi neljä kappaletta kaivausalueen pohjoispuoliskosta, josta löytyi myös kaivausten toinen piinuolenkärjen katkelma. Se on harmaata piitä, suorakaiteen muotoinen ja keskeltä kärkeä (kuva 3). Molemmilla sivuilla on taidokasta retusointia. Poikkileikkaukseltaan esine on lähes linssimäinen, toinen puoli on kovera. Resenttien löytöjen levintä keskittyi selvästi kaivausalueen pohjoisosaan, vähemmässä määrin eteläpään eteläisimpiin ja itäisimpiin ruuturiveihin. Osa resenteistä löydöistä luetteloiitiin, koska ne

etelään eteläisimpiin ja itäisimpiin ruuturiveihin. Osa resenteistä löydöistä luetteloitiin, koska ne olivat luonteeltaan nykyaikaa vanhempia: liitupiipun varren katkelma ja tuluspiiksi tulkittuja iskujälkisiä paloja.

Kuva 3: kerroksesta 3 löytyneet kvartsikaavin (KM 32982: 149) ja piinuolenkärjen katkelma (KM 32982: 177).

b) koeoja

Etelään kivikko tiheni ja sen yläraja kulki ruudun 176/174 puolivälin kohdalla. Maa kivien välissä oli paikoin tummanruskeaa, paikoin vaaleanharmaata silttiä. Paikoin oli hieman soraa. Puolipyöreä tummanruskean hiilensekaisen maan jälki ruudun 177/174 itälaidassa pieneni, mutta oli edelleen hyvin selvärajainen. Sen pohjoispuolella neljän 10-20 cm kokoisien kiven välissä oli punertavaa silttiä. Muuten koeojan pohjoispää oli harmahtavan kellertävää silttiä. Aivan pohjoisseinämän vieressä tuli näkyviin kolme isohkoa kiveä, joista kaksi jatkui seinämään.

Kvartsi-iskoksia löytyi koko ojan matkalta, mutta ne keskittyvät törmän laelle. Samalta alueelta löytyi myös kaksi kivilaji-iskosta.

c) koeruutu

Koeruudun maaväreissä ei tapahtunut muutoksia, vaan se oli edelleen sekoittunutta ruskehtavaa humuksen- ja savensekaista.

Kerroksesta löytyi kvartsi-iskoksia, yksi kvartsiesineen teelmä, palanutta luuta ja keramiikka, joissa parissa palassa erottuu kampaleimoja.

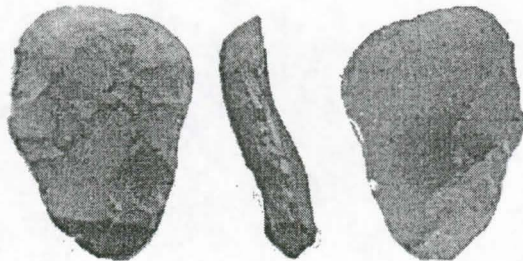
5.4. Neljäs kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Alueen pohjoispää oli n. linjalle 181,5/180 – 184,5/175 asti ruskeaa savensekaista, paikoin hiilen värittämää silttiä. Tämän alueen lounaispuolella tuli ojan kohta jälleen näkyviin. Se oli koko kaivausalueen mittainen, ½ metrin levyinen savisen siltin alue, joka oli hieman etelämpänä kuin aiemmat havainnot. Ojan lounaispuolella kaivausalueen eteläpäässä maa oli kellertävää silttiä, jossa erottui kulttuurimaan jälkiä. Alueen itäosassa ruudussa 181/178 oli n. 30 x 80 cm kokoinen soikea, vahvasti hiilen sekainen ruskehtava maajälki, jota ympäröi muutama pieni kivi. Ylempänä samassa kohdassa näkyi kerrosta kaivettaessa vahvasti hiilen sekaista maata sekä punertava, hiilen reunustama selvärajainen pitkänomainen alue, joka valokuvattiin. Selvimmin tasossa erottui eteläseinämän vieressä oleva tummemman maan alue ja sen laidoilla olleet kivet. Alueen keskellä ruudussa 180/176 erottui pyöreä, n 50 x 50 cm kokoinen tummanruskean kulttuurimaan täyttämä jälki, jota ympäröi samassa ja viereisissä ruuduissa punertava siltti. Jälki tuli näkyviin ensimmäistä kertaa n.

neljä senttiä ylempänä koko ruudun laajuusena pyöreänä jälkenä. Punertavan maan pohjois- ja länsiosissa oli muutamia kiviä, samoin tummanruskean maa-alueen itäpuolella. Osa kivistä oli lievästi lämmön vaurioittamia. Punertavaa maata oli myös aivan kapeana kaistaleena eteläseinämän vieressä aina n. $y=179,5$ linjalle saakka. Ruudussa 182/177 edellisessä tasossa dokumentoitu harmaa hiilensekaisen maan jälki katosi kerrosta kaivettaessa.

Eniten löytyi edelleen kvartsi-iskoksia, 129 kpl (n. 17% kaikesta), jotka painavat keskimäärin 2,1 grammaa. Ne olivat levinneet tasaisesti koko alueelle, selkeästi keskimääräistä enemmän löytyi ruuduista 180-181/175. Kivilaji-iskoksia on kaivausalueen eteläosasta, parista ruudusta löytyi palanutta luuta ja yhdestä pii-iskos. Kvartsiesineitä ja niiden teelmiä löytyi toisaalta kaivausalueen lounaiskulmasta ja toisaalta pohjoisosan eteläisistä ruuduista, joissa niitä on kuusi kappaletta. Ruudusta 185/176 löytyi kaksi kvartsikaavinta ja ruudusta 182/176 kulunut saviastian pala. Samasta ruudusta löytyi myös harmaasta liuskeesta tehty pisananmuotoinen kaavin (kuva 4). Resentti löytöaineisto sijoittui selkeästi kaivausalueen pohjoispäähän, lisäksi historiallisen ajan löytöinä talletettiin kaarevia raudanpaloja ja mahdollinen tuluspii.

Kuva 4: pehmeästä liuskeesta tehty kiviesine, mahdollisesti kaavin (KM 32982:252) eri suunnista kuvattuna. Esineen mitat ovat 2,7 x 1,8 x 0,6 cm. Kuva Jouko Pukkila.

b) koeoja

Eteläpäässä oli kiviä niiden välissä karkeaa hiekkaa, paikoin soraa. Kivet olivat pyöreäkulmaisia ja selkeästi veden pyöristämiä. Koska kivikko sijaitsi rinteessä ja maa oli huuhtoutunutta, kyseessä on ilmeisesti jonkin Pyhäjärven rantavaiheen aiheuttama muodostuma. Törmän laella tasaisella maalla sijaitsevassa ruudussa 177/174 näkyi itäseinämään menevä puolipyöreä kulttuurimaan täyttämä jälki. Sen pohjoispuolella oli kiviä epämääräisesti kehässä ja niiden välissä punertavaa maata. Pohjoisimmassa ruudussa oli joitakin isoja kiviä, mutta maa niiden ympärillä oli harmahtavaa silttiä, joka jatkui kairanäytteessä siten ainakin 20 cm siten, että väri säilyi entisellään, mutta aavistuksen karkeamman mineraaliaineksen osuus massassa lisääntyi.

Löytöinä oli palanutta luuta, hieman kvartsi-iskoksia, kvartsiesineen teelmä ja yksi kivilaji-iskos.

c) koeruutu

Koeruudun maaväreissä ei tapahtunut muutoksia, vaan se oli edelleen sekoittunutta tumman ruskehtavaa ja humuksen- ja savensekaista. Tästä alaspäin juurista muodostui suuri haitta sekä kaivamiselle että dokumentoinnille.

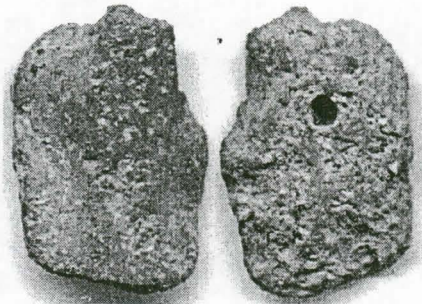
Kerroksesta löytyi kampaleimakoristeinen keramiikan pala, jonkin verran kvartsi-iskoksia ja hieman palanutta savea.

5.5. Viides kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Suurin osa kaivausalueen eteläpäästä oli kellertävää silttiä. Alueen keskiosassa erottui ojan kohta soransekaisena savialueena, nyt taas samoilla kohdilla kuin toisessa tasossa. Lounaisosassa oli edelleen näkyi edelleen kulttuurimaan jälki ruudussa 180/176 ja uusi jälki ruuduissa 182-183/176-177. Ensin mainittu oli edelleen selkeärajainen ja rajoittui melko tarkasti ruudun alueelle. Jäljen länsipuoliskon maa oli punaruskeaa, itäpuolen harmaan ja ruskean kirjavaa savensekaista silttiä. Kaikissa oli seassa hiilen muruja. Jäljen keskellä ja itälaidassa oli pari kiveä ja sen itäpuolella oli n. 15 x 15 cm kokoinen selvästi punertava maaläikkä. Uusi jälki erottui aavistuksen ympäröiviä ruutuja ruskeampana säännöllisen muotoisena alueena. Lisäksi kaivausalueen eteläpään koillis- ja kaakkoiskulmissa oli hieman punertavamman kellertävää silttiä kuin ympäröivissä ruuduissa. Pohjoispäässä maa oli noen harvakseltaan täplittämää kellertävän harmaata silttiä.

Resenttejä löytöjä tehtiin pääasiassa alueen pohjoispäästä, mutta myös kahdesta ruudusta eteläpäässä, jota pidettiin jo häiriintymättömänä kivikautisena kulttuurikerrostumana. Kvartsi-iskoksia löytyi 140 kpl (n. 23% kaikista) levinneenä melko tasaisesti koko alueelle, joskin kaivausalueen eteläosassa niitä oli hieman tiheämmässä. Erityisesti erottuvat ruutu 184/182 sekä länsireunan ruudut. Kvartsi-esineiden ja niiden teelmien löytyi viisi kappaletta: pohjoisosassa aluetta on yksi esine, keskipaikkeilla kolme esinettä tai teelmää ja aivan etelälaidassa yksi teelmä. Kivilaji-iskoksia löytyi kaksi ja pii-iskoksia yksi, kaikki kaivausalueen keskiosista. Palanutta luuta löytyi viisi palaa, joista neljä ruudun 181/175 tummaa maajälkeä ympäröivistä ruuduista. Ruudusta 183/175 löytyi toiselta puolelta sileän, suorakaiteen muotoisen saviesineen katkelma, joka voisi olla esimerkiksi savi-idolista, sillä sileällä puolella on loiva keskiharjanne. Esineen kääntöpuolella, sen toisessa päässä harjanteen kohdalla on n. 3 mm leveä ja hieman syvempi kuoppa (kuva 5). Kaivausalueen kaakkoisimmasta ruudusta löytyi kahteen kappaleeseen hajonnut koristelmaton ja hyvin kulunut keramiikan pala.

Kuva 5: Ruudusta 183/175 löytynyt saviesineen katkelma (KM 32982:291). Kuva Jouko Pukkila.

b) koeoja

Koeojan alapään ruutuja ei enää kaivettu, koska kivikon tiheyden ja sen perusteella, että se jatkui syvemmälle, sitä pidettiin pohjaan kaivettuna. Kairalla asiaa varmistettaessa todettiin kivikon jatkuvan eikä varsinaisia kairauksia voitu tehdä kivikon tiheyden takia. Ruudun 177/174 itälaidan seinämään menevän kuopan maa oli edelleen vahvasti hiilen sekainen. Se kaivettiin kerralla pohjaan, sillä kuopan leikkaus saatiin dokumentoitua profiilikarttaan. Kuopan pohjalla maa muuttui soraisemmaksi. Aivan kuopan vieressä oli isojen kivien muodostama epämääräinen kehä, joiden

välissä ollut punertava maa myös kaivettiin kerralla pois. Pohjoisimmassa ruudussa 179/174 oli jokunen kivi, mutta ne tulkittiin maaperään luontaisesti kuuluviksi. Alue oli puhtaassa maassa.

Koeojasta ei enää viidennessä kerroksessa tehty löytöjä.

c) koeruutu

Maaväreissä alkoi kerrosta kaivaessa erottua eri sävyjä, kun se aiemmin oli ollut sekoittunutta humuksen sekaista kulttuurimaata. Itä-, etelä- ja pohjoisosassa oli ruskeaa silttiä, jossa paikoin oli harmahtavia kohtia. Keskiosissa ja koilliskulmauksessa oli punertavia sekä ruskean ja keltaisen kirjavan siltin alueita. Osa jäljistä oli ilmeisesti sekoittumattomana säilyneen kulttuurikerroksen rippeitä.

Kerroksesta löydettiin viisi palaa keramiikkaa viisi palaa, niistä kahdessa on kampaleimakoristelua ja kolmas on murtunut reiän kohdalta. Muu löytöaineisto oli mm. kvartsi-iskoksia, yksi kvartsiesineen teelmä ja palanutta savea. Ruudusta 182/196 löytynyt liitupiipun pesän katkelma osoittaa, ettei kyseessä ollut häiriintymätön kivikautinen asuinpaikkakerrostuma.

5.6. Kuudes kaivauskerros

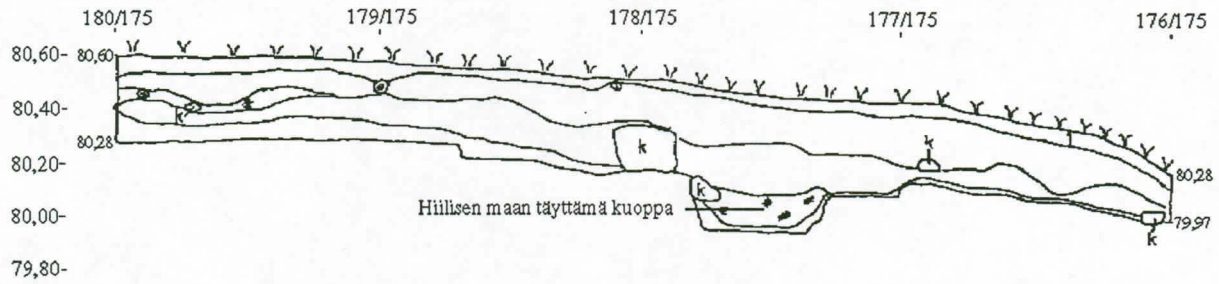
a) tasokaivausalue

Kuudennesta kerroksesta alkaen kaivettiin vain eteläpään kulttuurimaajälkiä, koska muu alue oli jo koskemattomassa pohjamaassa. Asian varmistamiseksi tehtiin kairauksia, joissa todettiin harmaan siltin jatkuvan ainakin 15 – 20 cm ja mineraaliaineksen osuuden lisääntyvän. Tämän alla oli tiiviimpi kerros, joka todennäköisesti alkoi jo muuttua moreenin sekaiseksi. Koillis- ja kaakkoiskulmauksessa olleet punertavamman maan alueet loppuivat tässä kerroksessa, mutta kulttuurimaajäljet jatkuivat syvemmälle. Puhtaassa pohjamaassa ruudussa 180/176 erottunut jälki kaivettiin puolikkaana siten, että sen poikki vedettiin pohjois-eteläsuuntainen linja ja kaivaus aloitettiin länsipuoliskosta. Tavoitteena oli hahmottaa kuopan reunan muodon muuttumista ja sen poikkileikkausta. Jäljen reunoilla oli kellertävän ruskeita ja punertavia silttiläikkiä. Maa oli hiilen värjäämää ja kuopan reunassa oli koko matkalla selvästi hiilen värjäämä, 5-10 cm leveä tumma reunus. Tämän jäljen itäpuolella erillään ollut punaisen maan täyttämä pieni läikkä kaivettiin pohjaan, jolloin ilmeni, että jäljen syvin kohta ei ollutkaan keskellä vaan koillislaidassa. Ruuduissa 183-184/175-176 erottui kaivetun kulttuurimaan alta muuten pohjassa olleen tasossa pyöreä, n. 70 x 70 cm laajuinen ruskehtavan siltin täyttämä kulttuurimaajälki, joka rajoittui ruutujen 182/175-176 alueelle. Sen eteläreunassa oli n. 20x15 cm kokoinen hiilisemmän maan jälki.

Löytöryhmät olivat niukemmat kuin aiemmissa kerroksissa. Eniten löytyi kvartsi-iskoksia, 29 kappaletta, joiden keskimääräinen paino on n. 1,4 grammaa. Muu löytöaineisto käsittää kvartsiesineen teelmän ja kivilaji-iskoksia. Löydöt tehtiin kulttuurimaajäljistä.

b) koeoja

Koeoja oli tutkittu pohjaan kuudenteen kerrokseen mennessä lukuunottamatta ruudun 177/174 itälaidan kuoppajäännettä, joka kaivettiin kerralla pohjaan luonnollisia rajoja noudattaen. Rakenteen profiili dokumentointiin profiilin piirtämisen yhteydessä (kartta 3).

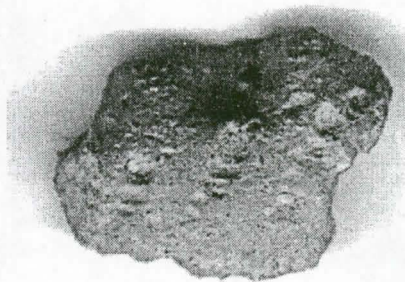

Kartta 3. Koeojan itäseinämän profiilikartta, jossa näkyy kuoppajäänteiden leikkaus. Piirros Aija Teinonen.

c) koeruutu

Enin osa ruudusta oli noen täplittämää kellertävää silttiä, vain n. ½ metrin levyinen kaistale länsilaidassa oli harmaata, aavistuksen kulttuurimaan sekaista silttiä. Tämän maan keskiosassa erottui pyöreäkulmaisista kivistä muodostunutta kivikkoa.

Ruudusta löytyi kvartsi-iskoksia, kvartsesineen teelmä, palanutta luuta ja 11 palaa keramiikkaa, joista seitsemän ruudusta 182/196. Niiden joukossa on kaivausten ainoa varma astian reunapala, jonka ulkopinnalla on viistoja kampaleimoja ja alareunassa reiän reunaa (kuva 6). Lisäksi astian reunan päällyksen ulkosyrjälle on painettu vierekkäisiä kuopanteita.

Kuva 6: Kaivausten ainoa varma saviastian reunapala (KM 32982:240), jossa on kampaleimakoristelua ja reunan päällykseen painettuja kuopanteita. Kuva Jouko Pukkila.

5.7. Seitsemäs kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Tasoon 7 kaivettiin etelään kulttuurimaan täyttämien kuopanteiden länsipuoliskoja ruuduissa 180/176 ja 182-183/175. Ensin mainitun laajuus pieneni ja sen reunaa kiersi edelleen hiilijälkinen reunus, jonka sisäpuolella maa punertavaa silttiä. Kuopan eteläreunassa tuli näkyviin isohko kivi. Myös pohjoisemman jäljen laajuus pieneni, mutta siinä ei vastaavia maavärieroja erottunut, vaan maa oli vaaleanruskeaa silttiä.

Pohjoisemman likamaajäljen kohdalta löytyi kolme kvartsi-iskosta, jotka ovat kerroksen ainoat löydöt.

c) koeruutu

Vain länsipuoliskon ruutuja kaivettiin, itäpuolisko oli pohjassa tasossa kuusi. Länsipuoliskon keskiosassa oli n. 100 x 80 cm kokoinen kivikko, joka jatkui länsiseinämään. Kun kivet poistettiin, näkyi, että maa niiden alla oli samanlaista harmahtavaa silttiä kuin ympärillä. Kivet olivat pyöreäkulmaisia, osa lohkeilleita, mutta palaneita ne eivät olleet eikä niiden yhteydessä havaittu hiiltä tai tehty löytöjä. Mahdollisesti ne liittyvät jotenkin peltovaiheeseen, lähinnä pellolta kerättyihin kiviin. Ruudusta 182/195 löydettiin kuusi keramiikan palaa, joista kahdessa palassa on kampaleimoja, yhdessä epämääräisiä painanteita.

5.8. Kahdeksas kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Molempia jälkiä kaivettiin edelleen ja molempien laajuus pieneni edelleen. Eteläisempää jälkeä ruudussa 180/176 rajasi edelleen ohut hiilisempi reunus, jonka sisäpuolella maa oli ruskehtavaa silttiä. Pohjoisempi jälki ruudussa 182/175-176 oli vaaleanruskean siltin täyttämä ja muodoltaan pyöreä.

Kaivetuista kohdista löytyi kuusi kvartsi-iskosta ja yksi kvartsiesineen teelmä.

5.9. Yhdeksäs kaivauskerros

a) tasokaivausalue

Molemmat jäljet hävisivät ja pohjoisemman kuopan toinenkin puolisko kaivettiin pohjaan. Molemmat osoittautuivat pyöreäpohjaisiksi, puhtaaseen kulttuurikerroksen alapuoliseen maahan kaivetuksi kuopanteeksi. Eteläisemmän jäljen itäpuolisko jätettiin kaivamatta, koska se vuoden 2002 aikana tullaan tutkimaan pohjaan ja siinä yhteydessä piirretään myös sen profiili.

Eteläisemmän kulttuurimaajäljen pohjakerroksesta löydettiin kolme kvartsi-iskosta.

6. HAVAINNOISTA TARKEMMIN

6.1. Löytöjen levintä

Tässä luvussa tarkastellaan vain joitakin löytöryhmiä, joilla katsotaan olevan merkitystä asuinpaikan luonteen ja ajoituksen kannalta. Levinnän perusteella yritetään arvioida myös kohteen säilymisastetta.

6.1.1. Kvartsiesineet ja niiden teelmät

Tunnistetut kvartsi esineet ovat kaapimia. Niitä löytyi yhdeksän kappaletta seuraavasti:

1. KERROS

Koeojan ruudusta 174/174 löytyi ympyrän neljänneksen muotoinen *kvartsikaavin* (KM 32982:7), jonka terä retusoitu kaarevan sivun koko matkalle.

2. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 181/177 löytyi pohjakaavaltaan puoliympyrän muotoinen, tasakantainen ja kuperaselkäinen *kvartsikaavin* (KM 32982:69), jonka kaarevassa terässä on selvää retusointia

3. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 181/176 löytyi hienosti tehty säännöllinen, pohjakaavaltaan lähes ympyrän muotoinen *kvartsikaavin* (KM 32982:149). Esineen kanta on viisto ja tasoitettu, alapinta tasainen, yläpinta kupera. Kaarevassa terässä on retusointia.

4. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 181/175 löytyi suorakaiteen muotoinen *kvartsikaavin* (KM 32982:212), jonka toinen pitkä sivu on kaareva ja sillä on epävarmaa retusointia koko matkalla.

Tasokaivausalueen ruudusta 185/176 löytyi *kaksi kvartsikaavinta*. Toinen (KM 32982:245) on pohjakaavaltaan pisananmuotoinen ja sen toinen puoli tasainen, toinen kupera. Leveämpään päähän retusoitu säännöllinen kaareva terä, jossa on pieni lohkeama. Toinen (KM 32982:246) on pohjakaavaltaan ympyrän neljänneksen muotoinen ja sen kaarevalla reunalla on retusointia.

5. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 182/176 löytyi pohjakaavaltaan lähes puolipyöreä, toiselta puolelta tasainen, toiselta kupera *kvartsikaavin* (KM 32982:281).

Tasokaivausalueen ruudusta 183/178 löytyi pohjakaavaltaan lähes ympyrän muotoinen *kvartsikaavin* (KM 32982:295), vain kapea segmentti isketty pois. Toinen puoli tasainen, toinen kupera ja harjallinen. Kanta isketty pois siten, että se on viisto tasaisella puolella. Melkein keskiakselin kohdalla on pyöreässä, kauttaaltaan retusoidussa terässä piikki.

Kaivausalueen ruudusta 186/175 löytyi katkelmallinen, pohjakaavaltaan ympyrän neljänneksen muotoinen *kvartsikaavin* (KM 32982:307).

Yhtä koeojan alimmasta ruudusta löytynyt lukuun ottamatta kaapimet löytyivät tasokaivausalueen 1.-5. kerroksista siten, että eniten oli 4. ja 5. kerroksesta, kolme kummastakin.

Esineiden teelmiä löydettiin seuraavasti:

1. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 180/175 löytyi pienikokoinen *kvartsiesineen teelmäksi* tulkittu kappale (KM 32982:13)

2. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 183/179 löytyi pienikokoinen pitkänomainen *kvartsiesineen teelmä* (KM 32982:100)

Tasokaivausalueen ruudusta 184/176 löytyi *kaapimen teelmä* (KM 32982:102)

3. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 180/177 löytyi epävarma *kvartsiesineen teelmä* (KM 32982:142)

Tasokaivausalueen ruudusta 181/178 löytyi pitkänomainen *kvartsiesineen teelmä* (KM 32982:152)

Tasokaivausalueen ruudusta 182/175 löytyi mahdollisen *kaapimen teelmä* (KM 32982:157)
Koeruudun ruudusta 182/195 löytyi hyvälaatuisesta *kvartsista tehty teelmä* (KM 32982:191)

4. KERROS

Koeojan ruudusta 179/174 löytyi litteä pisananmuotoinen *teelmä* (KM 32982:199)
Tasokaivausalueen ruudusta 180/178 löytyi *kaksi kvartsiesineen teelmää* (KM 32982:208)
Tasokaivausalueen ruudusta 181/175 löytyi kolmiomainen *kvartsiesineen teelmä* (KM 32982:213)
Tasokaivausalueen ruudusta 183/178 löytyi mahdollinen *kvartsiesineen teelmä* (KM 32982:213)
Tasokaivausalueen ruudusta 184/176 löytyi mahdollinen *kvartsiesineen teelmä* (KM 32982:241)
Tasokaivausalueen ruudusta 185/177 löytyi *kaapimen teelmäksi* tulkittu kappale (KM 32982:248)
Tasokaivausalueen ruudusta 186/176 löytyi *kaapimen teelmäksi* tulkittu kappale (KM 32982:251)

5. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 180/178 löytyi pohjakaavaltaan pyöreä *kvartsiesineen teelmä* (:270)
Tasokaivausalueen ruudusta 183/175 löytyi kolmiomainen *kvartsiesineen teelmä* (:289)
Koeruudun ruudusta 182/195 löytyi *kvartsiesineen teelmä* (:319)

6. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 183/179 löytyi *kvartsiesineen teelmä* (:333)
Koeruudun ruudusta 182/196 löytyi *kvartsiesineen teelmä* (:339)

8. KERROS

Tasokaivausalueen ruudusta 182/175, pohjoisemman kulttuurimaakuopanteen itäpuolelta, löytyi kolmiomainen *kaapimen teelmä* (:345)

Kvartsiesineiden teelmiksi tulkittuja kappaleita löytyi 1. – 8. kerroksesta yhteensä 21. Koeojan ylimmästä ruudusta löytyi yksi ja kaksi koeruudun 5. ja 6. kerroksista, loput löytyivät tasokaivausalueelta. Niistä seitsemän löytyi neljännessä kerroksesta, seuraavaksi eniten on 3. kerroksesta, neljä kappaletta.

6.1.2. Kvartsi-iskokset

Kvartsi-iskoksia löydettiin kaivausalueilta 752 kappaletta, joista yksi profiilia puhdistettaessa. Määrä jakaantuu kaivausalueiden välillä siten, että tasokaivausalueelta on 620, koeojasta 91 ja koeruudusta 41 palaa. Kerroksittain tarkasteltuna iskoksia on tasokaivausalueella melko tarkkaan yhtä paljon 2.,3.,4. ja 5. kerroksissa (128-140 kpl kussakin), yhteensä yli 80% kaikesta tasokaivausalueelta löytyneestä määrästä. Koeojan osalta erottuvat 2. ja 3. kerros, joista on 32 iskosta kummastakin. Koeruudussa jakauma on edellisiä sekavampi, sillä vain 2. ja 5. kerroksissa on kummassakin runsas viidennes kaikista kvartsi-iskoksista.

Tasokaivausalueen 2. kerroksessa levintä painottuu kaivausalueen eteläosiin, jossa ruuduista 180/177 ja 181/178 löytyi viidennes iskoksista. Hieman keskimääräistä enemmän iskoksia löydettiin myös lounaiskulman tummien maajälkien yhteydestä. Kolmannessa kerroksessa ei ollut eo. kaltaisia runsaslöytöisiä ruutuja, vaan levintä oli tasaisempi, joskin hieman yllättäen aivan pohjoisimmista ruuduista selvästi sekoittuneesta savisesta maasta löytyi hieman keskimääräistä enemmän. Myös eteläpäässä erottui erilaisia keskittymiä. Neljännessä kerroksessa selkeä keskittymä oli aivan lounaisimmassa kulmassa ruudun 180/176 länsi- ja pohjoispuolilla. Mainitussa ruudussa tuli neljännessä kerroksessa ensimmäisen kerran näkyviin kulttuurimaan täyttämä kuopanne ja samoissa ruuduissa oli myös melko paljon kiviä. Viidennessä kerroksessa iskosten levintä painottuu eteläpäähän länsilaitaan ja pariin itäreunan ruutuun, joiden tuntumassa havaittiin aavistuksen ympäristöään punertavampaa maata. Länsilaidassa oli edelleen kulttuurimaata ja näkyviin tuli myös toinen kulttuurimaakuopanne, jonka länsi- ja eteläpuolella on hieman ympäristöä enemmän iskoksia. Koeojassa erityisesti 3. kerroksen kvartseista valtaosa oli törmän laen

puoleiselta osalta, mutta mitään ruudussa 177/174 havaittuun kulttuurimaakuopanteeseen liittyvää keskittymää ei ole erotettavissa.

6.1.3. Piiesineet ja -iskokset

Tasokaivausalueen ruudun 182/179 2. kerroksesta löytyi vaaleanpunaisesta piistä tehdyn nuolenkärjen kärkekatkelma (KM 32982:92) ja ruudun 185/176 3. kerroksesta toinen, harmaata piitä oleva nuolenkärjen katkelma keskeltä nuolta (KM 32982:177). Kolmas kivikautisena pidetty piiesine (KM 32982:313) – kaavin? - löytyi ruudun 187/176 5. kerroksesta. Kaikki ovat siis tasokaivausalueelta.

Muita piin paloja, joissa on iskujälkiä, on pidetty tuluspiinä lähinnä niiden muodon epämääräisyyden ja reunoissa olevien iskujen huolimattomuuden vuoksi. Tuluspiit ajoittunevat löytöaineiston yleisten rajojen perusteella lähinnä historialliseen aikaan, josta ainoa varmasti erottuva aika on 1700-luku (liitupiippujen perusteella).

Pii-iskoksia löytyi 11 kappaletta, joista koeruudusta löytyi kaksi ja koeojasta yksi – loput ovat tasokaivausalueelta ja niistä puolet 3. kerroksesta. Kaksi on ollut tulossa.

6.1.4. Keramiikka

Varmoja tai mahdollisia keramiikan paloja löytyi kaivausalueelta ja koeojasta yksittäin kappalein yhteensä kahdeksan kappaletta. Kaikki palat olivat koristeettomia ja vain kahdessa palassa voitiin todeta edes sisäpinnan säilyneen. Lisäksi palaneena savena on luetteloitu joitakin mustia, läpikotaisin kuonaantuneita ja pinnoilta lasittuneita paloja, jotka muistuttavat keramiikka – yhdessä on jopa reunapaksunos - , mutta varsinaisia perusteita (esim. savimassan koostumus) pitää niitä saviastian paloina ei ole. Suurin osa keramiikasta ja kaikki tyypilliseen kampakeramiikkaan kuuluvat palat löytyivät koeruudusta. Keramiikkaa on siitä yhteensä 31 kappaletta, joista 29 pohjoisemmista ruuduista. Useiden palojen reunat ovat kuluneet pyöreiksi ja vaikutelma keramiikan kunnosta on kuluneisuus.

6.1.5. Palanut luu

Palanutta luuta löytyi tasokaivausalueelta 15, koeojasta kuusi ja koeruudusta viisi palaa, siis kaikkiaan 26 palaa, mikä on tutkimuskohteen ja tutkitun alueen laajuuden huomioon ottaen hyvin vähäinen – ehkä tiivis maaperä on pidättänyt kosteutta siinä määrin, että palanutkin luu on hävinnyt. Myös luun paloja luonnehtii kuluneisuus.

6.1.6. Liitupiippujen palat

Tasokaivausalueen keskiosan itäreunasta ja koeruudun koillisruudusta löytyi seitsemän liitupiipun pesän tai varren katkelmaa, jotka. Kaksi katkelmaa ovat lohjenneet toisistaan (KM 32982:84) ja yhdistettyinä muodostavat kokonaisen, koristeettoman, sileän ja melko ison pesän. Se tuo mieleen 1700-luvun piiput. Tiiviisti pesän ympärillä oli kaareva raudanpala (KM 32982:81), jonka takia myös osa löytyneistä raudanpaloista otettiin talteen.

6.2. Rakenteet ja muut kaivaushavainnot

6.2.1. Kulttuurikerros ja kulttuurimaan täyttämät kuopat

Jo pintamaan poiston jälkeen selvisi, että tasokaivausalueen pohjoisosassa oli sekoittunut ja että sekoittunutta aluetta rajasi luode-kaakkoisuuntainen savisempi pitkänomainen painanne alueen keskiosissa. Tämän ojaksi tulkitun painanteen eteläpuolella oli säilynyt ehjää kivikautista kulttuurikerrosta, jossa todettiin myös rakenteita. Samat alueelliset erot säilyivät n. 30-35 cm syvyyteen, jolloin peltokerroksena pidetty sekoittunut maa pohjoisosassa katosi ja sen alla ollut kellertävä, hiilen sekainen siltti tuli näkyviin. Oja jatkui paikoitellen hieman tätä syvemmälle ja samoin eteläpään kulttuurimaan täyttämät kuopanteet.

Keltaisen hiilensekaisen kerrostuman alkuperä jäi epäselväksi: oliko kyseessä kulttuurikerros vai esimerkiksi polttoviljelyvaiheeseen liittyvä pellon pohjaosa. Koska auranjälkiä ei havaittu – jotka selittäisivät hiilen joutumisen näin syvälle -, tuntuisi kulttuurikerrostulkinta perustellulta. Kerros oli kuitenkin hyvin ohut ja sen alta tuli esiin harmaa tiivis siltti, jonka väri säilyi samana tehtyjen kairausten. Kerrosta havaittiin kuitenkin vain tasokaivausalueen pohjoisosassa ja koeruudussa eli niillä alueilla, joissa myös peltovaiheen merkit olivat selkeimmät, joten hiilensekainen kellertävä kerros kuitenkin lienee parhaiten liitettävissä peltoviljelyyn.

Peltoa reunustava oja ei suinkaan ollut joka tasossa nähtävissä eivätkä sen rajat sijainneet samassa paikassa, joten ehkä kyseessä oli paremminkin ojanne, jota ajoittain syvennettiin kyntötöissä siirtyneen maan peitettyä sen. Ajoittain syvennetyinä ja suurin piirtein vanhalle paikalle tehtynä sen paikan vähäinen vaihtelu on ymmärrettävissä. Paikan vaihtelu ja ojan mataluus näkyy myös profiilikartassa.

Tasokaivausalueen eteläosassa saatiin ensimmäiset viitteet rakenteista jo ensimmäisen tason dokumentoinnin yhteydessä aivan lounaisimmassa kulmassa, jossa näkyi suorakaiteen muotoinen tummemman maan jälki. Tämän jäljen eteläseinämään menevä osan kohdalta ruudussa 180/176 tuli näkyviin neljäntä kaivauskerrosta aloitettaessa selkeä pyöreähkö lähes koko ruudun kokoinen maajälki, joka neljännessä tasossa oli pienentynyt n. 50 x 50 cm kokoiseksi, jossa sitä ympäröi tumma hiilen värjäämä maakaistale. Viidennessä tasossa ympäröivä maa katosi ja jälki itse oli kuta kuinkin saman kokoinen. Koska ympäröivä maa oli jo puhdasta pohjamaata, jäljen kaivamista jatkettiin puolittamalla, jotta sen muodon muutoksia pystyttiin seuraamaan ja dokumentoimaan. Kuoppa jatkui runsaan 15 sentin syvyyteen puhtaan maan alapuolelle ja aivan alimmissa tasoissa sen reunalla näkyi viitisen senttiä leveä tumman hiiliseemmän maan raita. Kuopan muoto, siten kuin se näkyy leikkauksesta otetussa valokuvassa, on melko laakea. Eteläreunassa oleva kivi lienee siirretty kuoppaan sen käyttöaikana, sillä tumma maa menee sen päälle. Kun vielä maa paikoitellen sekä kuopassa että sen ympäristössä oli punertavaa ja kun tasossa 4 kuoppaa ympäröivässä tummemman maan alueessa oli palaneita ja muita kiviä, voinee pitää varmana, että kuoppa liittyy jotenkin tulenpitoon. Kivettynä lietenä, josta kiveys oli levinnyt ympäristöön, sitä ei kuitenkaan voi pitää. Jälkeä ympäröivästä tummasta maajäljestä löydettiin viidennessä ja kuudennessa kerroksesta myös palaneen luun paloja, jotka saattavat antaa vihjeen käyttötarkoituksesta. Koska kuoppa erottui jo kulttuurikerroksessa ja jatkui sen alapuolelle, on sen ajoittuminen asuinpaikan kanssa samoin selvää. Kuopan toinen puoli jätettiin odottamaan seuraavan kesän kaivauksia, jolloin mm. profiilileikkaus dokumentoidaan.

Ruuduissa 182-183/176-177 todettiin viidennessä tasossa lievästi kulttuurimaan värjäämä alue muuten puhtaassa pohjamaassa. Kuudennessa tasossa paikalla hahmottui 50 x 50 cm kokoinen pyöreä maajälki, jolloin kuoppa puolitettiin ja läntinen puolisko kaivettiin ja dokumentoitiin

kerroksittain pohjaan. Koska sellaisia maavärien muutoksia kuin ruudun 180/176 kuopan kohdalla ei havaittu, kaivamaton puolisko tutkittiin kerralla pohjaan. Kuoppaan ei liittynyt selkeitä tulenpidon merkkejä, vaikka maa siinä olikin paikoin noen laikuttamaa. Kuopasta tai sen läheisyydestä ei myöskään löydetty kuin muutama kvartsi-iskos, jotka eivät riitä selvittämään sen luonnetta.

Neljättä kerrosta kaivettaessa todettiin ruudussa 181/178 pienellä alalla hiilisempiä kohtia ja punertavaa maata, joiden luonne ei kuitenkaan selvinnyt. Jälki valokuvattiin kerroksessa 4, koska pitkänomainen punertavan maan alue oli selvärajainen ja hiilen reunustama. Jälki dokumentoitiin myös 4. tason tasokarttaan, jossa sen selvärajaisuus ei enää erottunut. Jäljen luonne ei tutkimuksissa selvinnyt, mutta pitkänomaisuuden ja pään kaksihaaraisuuden perusteella sitä arveltiin hiiltyneen puun juureksi. Punainen maa saattaisi viitata siihen, että juuri (tai puun runko?) olisi poltettu paikalla vaakatasossa (rakovalkea?). Jälki oli ohut ja sijaitti aivan ojanteen laidalla, jota tehtäessä se lienee jonkin verran tuhoutunut.

Muita havaintoja tasokaivausalueella olivat kolmannessa kerroksessa lounaiskulman tummassa maassa havaitut 10-15 cm halkaisijaltaan olevat hiilen sekaiset läiskät, joita pidettiin mahdollisina paalunjälkinä. Ne dokumentoitiin valokuvaamalla ja kaivettiin siten, että ympäröivä alue kaivettiin tasoon ja jäljet puolitettiin. Ne olivat kuitenkin hyvin ohuita - 1-2 cm – ja katosivat ennen tasoa. Kyseessä eivät olleet paalun sijat vaan ilmeisesti pelkät tummassa maassa olleet hiilensekaiset kohdat.

Koeojasta tehdyissä havainnoissa näyttää ruutu 176/174 muodostavan luontaisen rajan, jonka kohdalla rinne alkoi viettää. Ruudun yläreunassa erottui ensimmäisessä tasossa melko suorana ruskean humuksen sekaisen maan raja – kulttuurikerroksen – alaraja hyvin ohuena kerroksena, sillä se katosi toisessa kerroksessa, jolloin alin havainto kulttuurikerroksesta oli ruudun 177/174 itälaidassa oleva puolipyöreä maajälki ja sitä lännen puolella rajaavan värjäytyneen maan alue. Puolipyöreä maajälki näkyi vielä viidennessä tasossa, jolloin ympäröivä alue oli jo puhtaassa maassa ja jatkui vielä jonkin matkaa alaspäin. Länsiseinämästä näkyy, että kyseessä oli tumman, lähes mustan hiilisen maan täyttämä puolipyöreä kuopanne. Maavärien perusteella kuopanteeseen liittyi jollain tavoin sen pohjoispuolella isojen kiven välissä havaittu punaruskean maan alue: tasossa viisi molempien maaväri oli samaa, mutta alaspäin mentäessä värjäytynyt maa hävisi kivien välistä ja muuttui kuopan kohdalla jälleen tummaksi. Neljännessä kerroksessa samasta ruudusta löytyi muutama palaneen luun pala, joten mahdollisesti tämä ilmeisesti lähes vesirajan tuntumassa ollut kuoppa, jossa oli selkeitä tulenpidon merkkejä, liittyi jotenkin ruuan valmistukseen tai saaliin käsittelyyn.

Muita havaintoja koeojassa olivat pohjoisimmassa ruudussa 179/174 todetut eri väriset maajäljet, joista osaa epäiltiin paalunjäljiksi. Ne olivat kuitenkin samanlaisia kuin tasokaivausalueella tutkitut: ohuita tumman hiilisen maan aikaansaamia värjäntymiä.

Koeojan alimmissa ruuduissa todettiin heti pintamaan poiston jälkeen ja ensimmäisissä kerroksissa kulttuurimaata ja löydettiin kivikauden tyyppistä aineistoa, mm. iskoksia, yksi kaavin ja kulunut keramiikan pala. Karkean kivikon päällä sijainnut kulttuurikerros oli rikkonaista ja ohut – todennäköisesti kyseessä on rinteen yläosasta valunut maa. Selvittämättä jäi, kuinka pitkälle rantaan päin alue jatkui.

Koeruudussa ei havaittu maavärimuutoksia ennen kuin viidennessä tasossa, jotka edellä on tulkittu kulttuurikerroksen jäänteiksi. Tasoon asti yläpuolinen maa oli sekoittunutta tummanruskeaa humuksen sekaista kulttuurimaata ja tasosta kuusi alaspäin maa alkoi jo muuttua harmaaksi pohjasiltiksi.

6.2.2. Kivet

Tasokaivausalueen neljännessä kerroksessa oli joukko kiviä ruudussa 180/176 olleen kuopanteen ympärillä. Kerros oli sama, jossa kuopanne ensimmäisen kerran erottui ympäröivästä maasta ja lienee niin, että kyseessä on kulttuurikerroksen alaosat ja kuopannetta alunperinkin ympäröineet kivet. Osa kivistä oli palaneita.

Koeojan kolmessa alimmassa ruudussa tuli ensimmäisestä kaivauskerroksesta lähtien näkyviin kiviä, jotka olivat pyöreäsivuisia ja vaikuttivat rantavoimien kuluttamilta ja paikalleen kasaamilta. Kivikko tiheni syvemmällä ja sen kaivaminen lopetettiin neljänteen tasoon, jolloin maa kivien välissä muuttui tiiviiksi ja soransekaiseksi. Kivikon yläraja oli melko selvärajainen ruudun 176/174 alaosassa ja neljännessä kivikon yläreunassa havaittiin n. 30 cm leveä hiekkakaistale, joka lienee rantavoimien huuhtoma ja aikanaan sijainnut vesirajassa. Koska yhtenäinen kulttuurikerros ei ulottunut kivikkoon asti, tulkittiin asia siten, että kyseinen rantakorkeus vastaa asuinpaikan aikaista vedenpinnan tasoa Pyhäjärvässä.

Koeruudun länsipuoliskon ruutujen keskiosassa alkoi kuudennessa kerroksessa hahmottua kiviä, joita tuli seitsemännen kerroksen kaivauksessa esiin enemmän. Tämä oli vaikeasti selitettävissä, kun koko ruutu muuten oli ollut kivetön. Kivet olivat 15-30 cm kokoisia ja muodostivat harvan rakenteettoman kivikon, josta ei löydetty mitään ja maakin niiden yhteydessä oli koskemattomaksi tulkittua harmaata hiesua. Kun kivet poistettiin tason dokumentoinnin yhteydessä, havaittiin, etteivät ne jatkuneet syvemmälle. Kun vielä maa niiden alla oli harmaata silttiä, syntyi vaikutelma paikalle heitellyistä kivistä. Koska koeruudussa ei ollut säilynyt merkkejä ehjistä kulttuurikerroksesta kuin paikoitellen itäpuoliskon viidennessä ja kuudennessa kerroksessa, tulkittiin kivikko resentiksi, historiallisen ajan peltovaiheeseen liittyväksi raivauskivikoksi, joka oli peittynyt aeraustöissä peltomaahan sekoittuneen kulttuurikerroksen alle. Tämä selittäisi kivikautisen löytöaineiston näin syvältä ja koko ruudun alueella myös sen, miksi kulttuurikerrosta oli säilynyt niin niukasti.

7. YHTEENVETO

Pitkäniemen v. 2000 löydetylle kivikautiselle asuinpaikalle avattiin v. 2001 kolme kaivausalueita, joilla kohteen luonnetta, ajoitusta ja kuntoa pyrittiin selvittämään koekaivauksia tarkemmin. 32 m² laajuinen tasokaivausalue avattiin edellisvuoden koekuopan 2 ympäristöön rantatörmän laelle. Tavoitteena oli selvittää, mitä täällä asuinpaikasta oli säilynyt ja minkä luonteisesta kohteesta oli kysymys. Samanaikaisesti tasokaivausalueen kanssa avattiin kuusi metriä pitkä koeoja sen lounaiskulmaan. Se suunnattiin rinnettä alas kohti Pyhäjärveä ja tavoitteena oli selvittää kulttuurikerroksen alarajaa ja pyrkiä löytämään asuinpaikan aikainen rantamuodostuma. Hieman myöhemmin avattiin vielä 4m² laajuinen koeruutu tasokaivausalueesta 20 m itään edellisvuoden koekuopan 1 ympärille, koska haluttiin saada ajoituskelpoisia löytöjä, joita ei siihen mennessä ollut tehty.

Kaikilla kaivausalueilla todettiin kivikautisen asutuksen merkkejä. Kulttuurikerrosta oli säilynyt ehjänä koeojassa ja tasokaivausalueen eteläpäässä. Sen alaraja todettiin koeojan yläosassa aivan rantakivikon yläpuolella. Täällä kerros oli myös ohuempi kuin muualla, joten toiminta asuinpaikalla ei ehkä ole keskittynyt aivan sinne yhtä intensiivisenä kuin muualla. Tasokaivausalueen pohjoispäässä ja koeruudun alueella kulttuurikerros oli kauttaaltaan sekoittunut – niistä tehtiin kyllä kivikautisia löytöjä muttei havaintoja kulttuurikerroksesta saati kiinteistä rakenteista. Sekoittuminen on tapahtunut ainakin kahdessa vaiheessa, historiallisena aikana peltotöissä – löytöihin kuuluu 1700-luvun liitupiippuja – ja myöhemmin, 1800-luvun lopulla sairaalan rakennustöissä, jolloin paikalla lienee ollut työväen asuinparakkeja.

Asuinpaikka ajoittuu tyypillisen kampakeramian aikaan, sillä jaksolle kuuluvaa keramiikkaa löytyi koeruudusta. Siitä itse asiassa löytyi valtaosa kaikesta kivikautisesta keramiikasta. Myös tasokaivausalueelta ja koeruudusta löydettiin - hyvin niukasti tosin - keramiikka, mutta yhdessäkään palassa ei ollut koristelua. Muutenkin löytöaineisto on kivikautiselle asuinpaikalle tyypillistä ja käsittää mm. kvartsi-, pii- ja kivilaji-iskoksia, kvartsiesineitä ja niiden teelmiä sekä hieman harvinaisempia piinuolen kärjen katkelmia. Löytöjen levinnässä huomio kiinnittyy koristellun keramiikan löytymiseen koeruudusta ja sen puuttumiseen tasokaivausalueelta, josta muuten kyllä saatiin monipuolinen aineisto. Mahdollisesti kyseessä ovat erilaisiin toimintoihin saman asuinpaikan sisällä käytetyt alueet.

Palaneen luun ja keramiikan palat olivat hyvin kuluneita ja vaikutelmaksi muodostuu, että ne ovat veden pyöristämiä. Tämä voi johtua maaperän tiivistä siltistä, joka mm. kaivausten aikana pidatti vettä. Toinen mahdollisuus on, että asuinpaikka on jossain vaiheessa jäänyt tulvaveden alle.

Tasokaivausalueelta ja koeojan yläpäästä löydettiin kuopanteita, jotka oli kaivettu kulttuurikerrokseen ja ulottuivat koskemattomaan maahan. Niissä oli merkkejä tulenpidosta, mutta esimerkiksi kivettyinä liesinä niitä ei voi pitää – ehkä kyseessä ovat muut ruuanvalmistukseen tai saaliin käsittelyyn liittyvät rakenteet.

Koeojassa havaittu kulttuurikerros oli profiilihavaintojen ja kvartsi-iskosten vertikaalilevinnän perusteella ohuempi kuin muualla. Tämä johtuu siitä, että alue on ollut loivasti viettävää ja rantakivikon perusteella lähellä vesirajaa. Itse asiassa koeojassa havaittiin kulttuurikerroksen todennäköinen alareuna n. 20 cm kivikon yläreunasta. Kivikko tulkittiinkin asuinpaikan aikaiseksi rantamuodostumaksi ja se oli n. 2 – 2,5 m nykyistä vedenpintaa korkeammalla. Toinen selitys ohuemmalle kulttuurikerrokselle saattaa olla maan vieriminen rinnettä alas, sillä koeojan kahdesta alimmasta ruudusta löydettiin ohuelti rikkonaista kulttuurikerrosta ja kivikautisia löytöjä, mm. yksi kaavin.

Kaivaushavainnot voi tulkita siten, että paikalla asuneet ihmiset ovat harjoittaneet metsästystä ja saalista on käsitelty paikalla. Muita toimintoja ovat olleet kiviesineiden valmistus niin kvartsista kuin muistakin kivilajeista. Ulkoisista yhteyksistä kertoo pii, jota ei Suomessa esiinny luontaisena.

Kaivauksissa saatiin merkkejä myös historiallisen ajan peltoviljelystä. Pellon reuna oli kulkenut rannan suuntaisena törmän reunasta muutaman metrin päässä. Sitä rajasi ehkä muutamaan otteeseen syvennetty ojanne – leveä ja melko matala pitkänomainen kaivanto. Peltokerroksen alla oli ohut kellertävä, hiilijälkinen siltti, joka edellä tulkittiin viljelyvaiheeseen kuuluvaksi, mutta sen syntyä on tehtyjen perusteella vaikea määrittää. Ehkä kyseessä on peltoviljelyä edeltänyt polttoviljelyvaihe. Eräät 1700-luvulle ajoittuvat liitupiipun palat löytyivät peltokerroksesta ja antavat sille siten yhden ajoituksen.

Turussa 1.3.2002

FM Jouko Pukkila, kaivausjohtaja

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA

Kuvannut Jouko Pukkila (JP), Aija Teinonen (AT)

neg nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2001	kuvaaja
✓ 121812	Yleiskuva Pitkäniemen asuinpaikasta.	E	1.6.	JP
121813	Yleiskuva Pitkäniemen asuinpaikasta.	N	1.6.	JP
✓ 121814	Tasokaivausalue ennen kaivausta.	NNE	1.6.	JP
121815	Ajoura ja painanteita asuinpaikan länsipäässä.	E	1.6.	JP
121816	Koeruutu ennen kaivausta.	NE	1.6.	JP
✓ 121817	Tasokaivausalue paalutettuna.	N	4.6.	JP
✓ 121818	Koeoja paalutettuna.	S	4.6.	JP
✓ 121819	Tasokaivausalueen pintataso.	N	5.6.	JP
121820	Koeojan pintataso.	S	5.6.	JP
✓ 121821	Työkuva: tasokaivausalueen 1. kerrosta kaivetaan	N	5.6	AT
✓ 121822	Työkuva: seulontaa.	S	5.6.	AT
121823	Hiilen värjäämää maata koeojan ruutujen 178- 179/174 1. kerroksessa.	E	6.6.	JP
121824	Koeojan eteläpään ruudut 174-176/174 tasossa 1	S	6.6.	AT
121825	Koeojan pohjoispään ruudut 176-179/174 tasossa 1	N	6.6.	AT
121826	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 1.	E	7.6.	JP
121827	Tasokaivausalueen pohjoispääpää tasossa 1.	N	8.6.	AT
121828	Liitupiippu <i>in situ</i> ruudussa 182/175.	W		JP
121829	Koeojan pohjoispään ruudut 176-179/174 tasossa 2.	N	11.6.	AT
121830	Koeojan eteläpään ruudut 174-176/174 tasossa 2.	S	11.6.	AT
121831	Maavärierot koeojan ruuduissa 176-177/174 tasossa 1 saattavat merkitä kulttuurikerroksen alarajaa.	E	12.6.	JP
121832	Maavärieroja tasokaivausalueen lounaiskulmassa.	N	12.6.	JP
121833	Koeojan pohjoispäässä ruuduissa 178-179/174 näkyviä hiililäiskä eri tasoihin kaivettuna	E (ylh.)	12.6.	JP
121834	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 2.	E	13.6.	JP
121835	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 2.	E	13.6.	JP
121836	Tasokaivausalue tasossa 2.	N	13.6.	JP
121837	Koeruutu paalutettuna.	N	18.6.	JP
121838	Koeruudun pintataso.	N	18.6.	JP
121839	Hiilijälki ruudun 180/175 itäreunassa.	W	18.6.	JP
121840	Hiilijälki ruudun 181/175 eteläpään keskikohdilla.	W	18.6.	JP
121841	Hiilijälki ruudun 181/175 keskiosasta n. 15 cm SW-suuntaan.	S	18.6.	JP
121842	Koeojan pohjoispään ruudut 174-177/174 tasossa 3.	S	18.6.	JP
121843	Koeruutu tasossa 1.	N	19.6.	JP
121844	Koeruutu tasossa 1.	N	19.6.	JP
✓ 121845	Koeojan eteläosassa oleva kivikko tasossa 3.	S	19.6	JP
121846	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 3.	E	19.6	JP
121847	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 3.	E	19.6.	JP

121848	Tasokaivausalue tasossa 3.	N	19.6.	JP
121849	Koeruutu tasossa 2.	N	19.6.	JP
121850	Koeojan eteläpää tasossa 3.	S	20.6.	JP
121851	Koeojan pohjoispää tasossa 3.	S	20.6.	JP
121852	Koeruutu tasossa 3.	N	21.6.	JP
121853	Maajälkiä ruudussa 181/178 ja ruudun 181/179 W-laidassa.	S	21.6.	JP
121854	Tumma maajälki ja palaneita kiviä ruudun 180/176 4. kerroksessa.	S	25.6.	JP
121855	Koeojan pohjoispään ruudut 177-179/174 tasossa 4.	N	25.6.	AT
121856	Koeruutu tasossa 4.	N	25.6.	JP
121857	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 4.	E	26.6.	JP
121858	Koeruutu tasossa 5.	N	26.6.	JP
121859	Hiilen värjäämä maajälki ruuduissa 177-178/174 tasossa 5.	E	27.6.	JP
121860	Koeojan pohjoisprofiili.	S	27.6.	JP
121861	Tasokaivausalueen pohjoispään ruudut 184-187/ 175-177 tasossa 4.	N	27.6.	AT
121862	Maajälki ruudussa 180/179 ja sitä reunustavissa ruuduissa, kerroksessa 5 olevassa tasossa.	S	28.6.	JP
121863	Koeruutu tasossa 6.	N	28.6.	AT
121864	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5	E	29.6.	JP
121865	Maajälki ruudussa 180/179 ja sitä reunustavissa ruuduissa tasossa 5.	S	29.6.	JP
121866	Koeojan ruudun 179/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
121867	Koeojan ruudun 178/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
121868	Koeojan ruudun 177/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
121869	Koeojan ruudun 176/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
121870	Kivikko koeruudun ruuduissa 181/195 ja 182/195 tasossa 7.	E	29.6.	JP
121871	Koeruudun pohjataso (taso 7).	N	29.6.	AT
121872	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 5.	N	29.6.	AT
121873	Tasokaivausalueen länsiprofiili ruutujen 180- 183/175 kohdalla	E	1.7.	AT
121874	Maajäljen länsipuoli ruudussa 181/175 tasossa 6.	S	1.7.	AT
121875	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5, alemmat kohdat tasossa 6.	E	2.7.	AT
121876	Tasokaivausalue tasossa 5, alemmat kohdat tasossa 6.	N	2.7.	AT
121877	Koeruutu ennallistettuna.	N	2.7.	AT
121878	Koeoja ennallistettuna.	S	2.7.	AT
121879	Maajäljen länsipuoli ruudussa 181/175 tasossa 7.	S	2.7.	AT
121880	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5, alemmat kohdat tasossa 7.	E	2.7.	AT
121881	Maajäljen länsipuoli ruudussa 181/175 tasossa 8.	S	2.7.	AT
121882	Maajälki ruuduissa 182/175-176 pohjassa.	W	2.7.	AT
121883	Tasokaivausalueen eteläprofiili ruutujen 180/175-176 kohdalla.	N	3.7.	AT
121884	Tasokaivausalueen eteläprofiili ruutujen 1 80/176-177 kohdalla.	N	3.7.	AT
121885	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5, maajäljen länsipuoli ruudussa 181/179 tasossa 8.	E	3.7.	AT
121886	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5, maajäljen länsipuoli ruudussa 181/175 tasossa 8.	W	3.7.	AT

121887	Tasokaivausalueen eteläpää pohjaan kaivettuna.	S	3.7.	AT
121888	Tasokaivausalue ennallistettuna.	N	3.7.	AT

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

Kuvanneet Jouko Pukkila (JP) ja Aija Teinonen (AT)

Dia nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2001	kuvaaja
47395	Yleiskuva Pitkäniemen asuinpaikasta.	E	1.6.	JP
47396	Yleiskuva Pitkäniemen asuinpaikasta.	N	1.6.	JP
47397	Yleiskuva Pitkäniemen asuinpaikasta.	NW	1.6.	JP
47398	Ajoura ja painanteita asuinpaikan länsipäässä.	E	1.6.	JP
47399	Tasokaivausalue ennen kaivausta.	NNE	1.6.	JP
47400	Tasokaivausalue paalutettuna.	N	4.6.	JP
47401	Tasokaivausalueen pintataso.	N	5.6.	JP
47402	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 1.	E	7.6.	JP
47403	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 1.	N	8.6.	AT
47404	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 2.	E	12.6.	JP
47405	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 2.	E	13.6.	JP
47406	Tasokaivausalueen taso 2.	N	13.6.	JP
47407	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 3.	E	19.6.	JP
47408	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 3.	E	19.6.	JP
47409	Tasokaivausalue tasossa 3.	N	19.6.	JP
47410	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 4.	E	26.6.	JP
47411	Tasokaivausalueen pohjoispään ruudut 184-187/ 175-177 tasossa 4.	N	27.6.	AT
47412	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5.	E	29.6.	JP
47413	Tasokaivausalueen pohjoispää tasossa 5.	N	29.6.	AT
47414	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5, alemmat kohdat tasossa 6.	E	2.7.	AT
47415	Tasokaivausalue tasossa 5, alemmat kohdat tasossa 6.	N	2.7.	AT
47416	Tasokaivausalueen eteläpää tasossa 5, alemmat kohdat tasossa 7.	E	2.7.	AT
47417	Tasokaivausalueen eteläpää muuten pohjassa, mutta maajäljen eteläosa ruudussa 180/176 tasossa 9.	E	3.7.	AT
47418	Tasokaivausalueen eteläpää pohjassa	S	3.7.	AT
47419	Tasokaivausalue ennallistettuna.	N	3.7.	AT
47420	Tumma maajälki ja palaneita kiviä ruudun 180/176 4. kerroksessa.	S	25.6.	JP
47421	Maajälki ruudussa 180/179 ja sitä reunustavissa ruuduissa, kerroksessa 5 olevassa tasossa.	S	28.6.	JP
47422	Maajälki ruudussa 180/179 ja sitä reunustavissa ruuduissa tasossa 5.	S	29.6.	JP
47423	Maajäljen länsipuoli ruudussa 180/176 tasossa 6.	S	1.7.	AT
47424	Maajäljen länsipuoli ruudussa 181/176 tasossa 7.	S	2.7.	AT
47425	Maajäljen länsipuoli ruudussa 180/176 tasossa 8.	S	2.7.	AT
47426	Maajälki ruuduissa 182/175-176 pohjaan kaivettuna.	W	2.7.	AT
47427	Tasokaivausalueen eteläpää, muuten pohjassa, mutta maajäljen eteläosa ruudussa 180/176 tasossa 9.	W	3.7.	AT

47428	Maavärieroja tasokaivausalueen lounais- kulmassa 2. kerroksessa.	N	12.6.	JP
47429	Maajälkiä ruudussa 181/178 ja ruudun 181/179 länsilaidassa.	S	21.6.	JP
47430	Hiilijälki ruudun 180/175 itäreunassa.	W	18.6.	JP
47431	Hiilijälki ruudun 181/175 keskiosasta noin 15 cm SW-suuntaan.	S	18.6.	JP
47432	Tasokaivausalueen länsiprofiili ruutujen 180/175-183/175 kohdalla.	E	1.7.	AT
47433	Tasokaivausalueen eteläprofiili ruutujen 180/175-176 kohdalla.	N	3.7.	AT
47434	Tasokaivausalueen eteläprofiili ruutujen 180/176-177 kohdalla.	N	3.7.	AT
47435	Koeoja paalutettuna	S	4.6.	JP
47436	Koeojan pintataso.	S	5.6.	JP
47437	Koeojan eteläpään ruudut 174-176/174 tasossa 1.	S	6.6.	AT
47438	Koeojan pohjoispään ruudut 176-179/174 tasossa 1.	N	6.6.	AT
47439	Koeojan eteläpään ruudut 174-176/174 tasossa 2.	S	11.6.	AT
47440	Koeojan pohjoispään ruudut 176-179/174 tasossa 2.	N	11.6.	AT
47441	Koeojan eteläpäässä oleva kivikko tasossa 3.	S	19.6.	JP
47442	Koeojan pohjoispään ruudut 174-177/174 tasossa 3.	S	18.6.	JP
47443	Koeojan eteläpää tasossa 4.	S	20.6.	JP
47444	Koeojan pohjoispää tasossa 4.	S	20.6.	JP
47445	Koeojan pohjoispääpää tasossa 5.	N	25.6.	AT
47446	Koeoja ennallistettuna.	N	2.7.	AT
47447	Hiilen värjäämää maata koeojan ruutujen 178- 179/174 1. kerroksessa.	E	6.6.	JP
47448	Maavärierot ruutujen 176-177/174 tasossa 1 saattavat merkitä kulttuurikerroksen alarajaa.	E	12.6.	JP
47449	Koeojan pohjoispäässä ruuduissa 178-179/174 2. kerroksessa näkyviä hiililäiskiä eri tasoihin kaivettuna.	E	12.6.	JP
47450	Hiilen värjäämä maajälki koeojan ruuduissa 177-178/174 pohjaan kaivettuna.	E	27.6.	JP
47451	Koeojan pohjoisprofiili.	S	27.6.	JP
47452	Koeojan ruudun 179/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
47453	Koeojan ruudun 178/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
47454	Koeojan ruudun 177/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
47455	Koeojan ruudun 176/174 itäprofiili.	W	29.6.	JP
47456	Koeruutu ennen kaivausta.	NE	1.6.	JP
47457	Koeruutu paalutettuna.	N	18.6.	JP
47458	Koeruudun pintataso.	N	18.6.	JP
47459	Koeruutu tasossa 1.	N	19.6.	JP
47460	Koeruutu tasossa 2.	N	19.6.	JP
47461	Koeruutu tasossa 3.	N	21.6.	JP
47462	Koeruutu tasossa 4.	N	25.6.	JP
47463	Koeruutu tasossa 5.	N	26.6.	JP
47464	Koeruutu tasossa 6.	N	28.6.	AT
47465	Kivikko koeruudun ruuduissa 181/195 ja 182/195 tasossa 7.	E	29.6.	JP
47466	Koeruutu pohjassa.	N	29.6.	AT
47467	Koeruutu ennallistettuna.	N	2.7.	AT

47468	Liitupiippu ruudussa 182/175 <i>in situ</i> .	W		JP
47469	Työkuva: tasokaivausalueen 1. kerrosta kaivetaan.	N	5.6.	AT
47470	Seulontaa.	S		AT
47471	Työkuva: traktori täyttää tasokaivausalueetta.		3.7.	AT

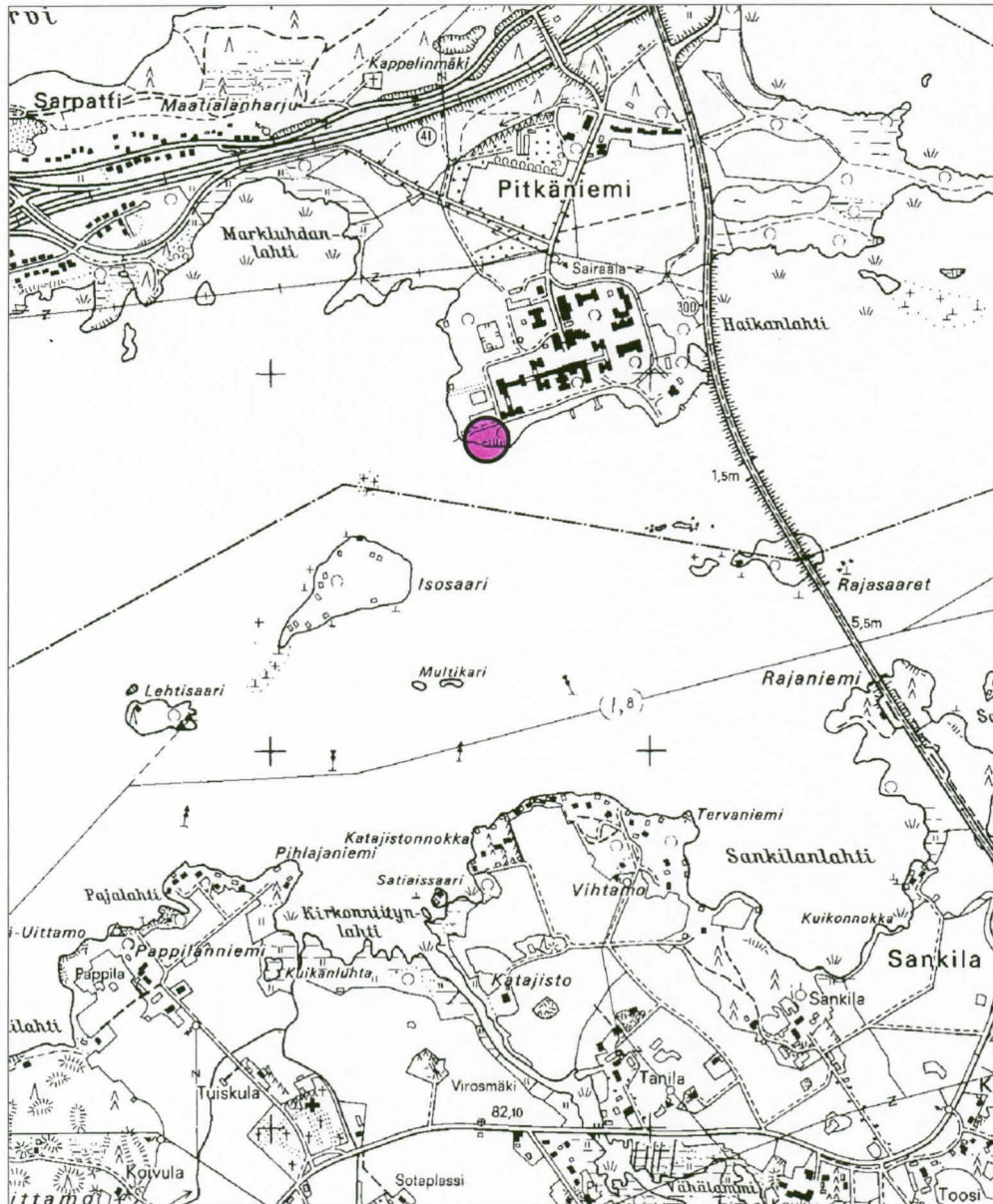
NOKIAN PITKÄNIEMEN KAMPAKERAAMISEN ASUINPAIKAN KAIVAUS VUONNA 2001

Pitkäniemi 2, kivikautinen asuinpaikka

Ote Peruskartasta, Pk 2123 05 NOKIA. Mk 1:20 000

X = 681882, Y = 247757, Z = 78,18-80,89 m mpy

● = kivikautinen asuinpaikka

NOKIA PITKÄNIEMI 2 2001

YLEISKARTTA

Mk 1:1000 0 20 m

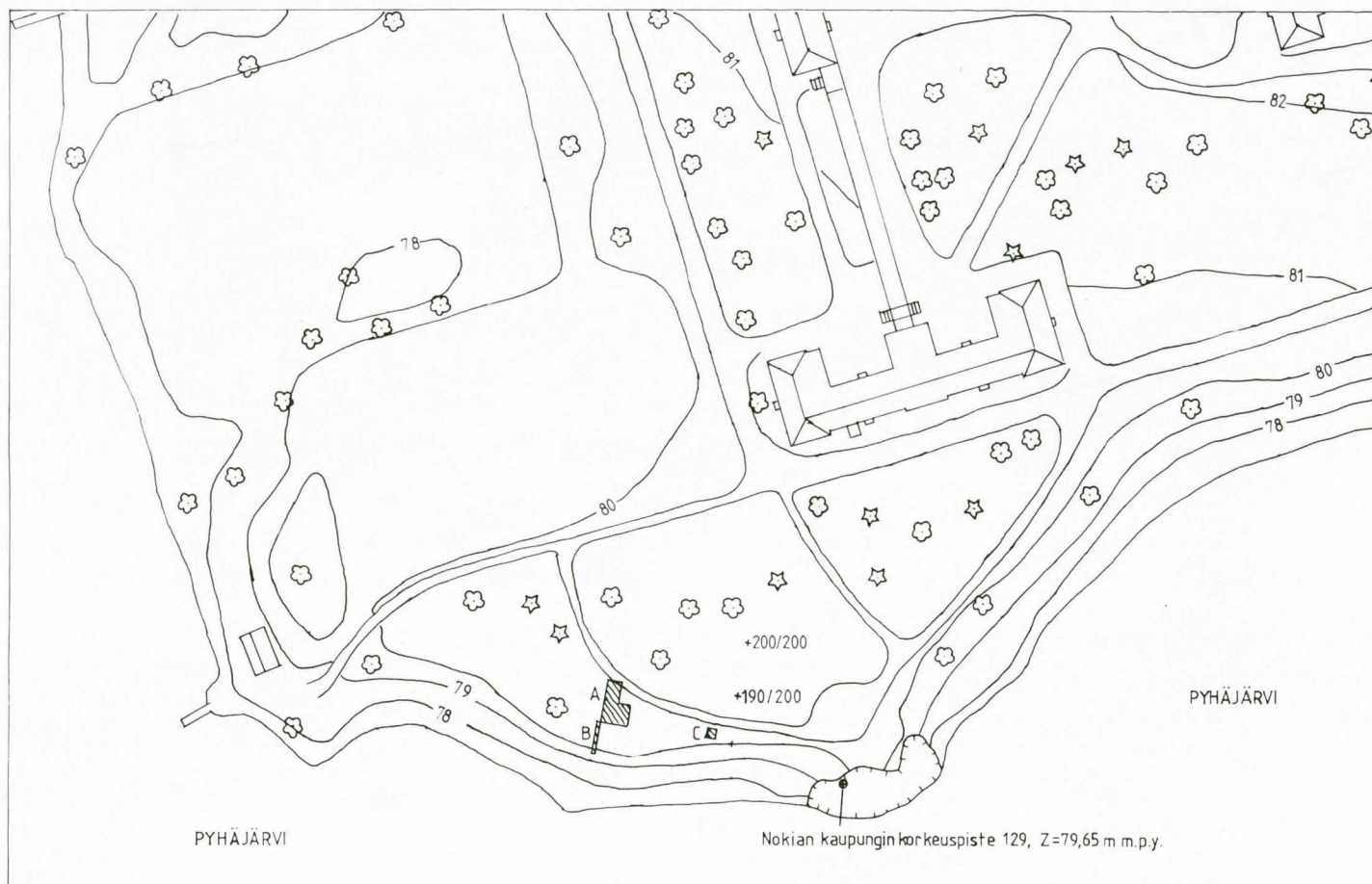

- A Kaivausalue
- B Koeoja
- C Koeruutu
- + 200/200 Paalu ja sen numero

Piirt. Jouko Pukkila

Karttapohjana kaavoituksen
pohjakartta

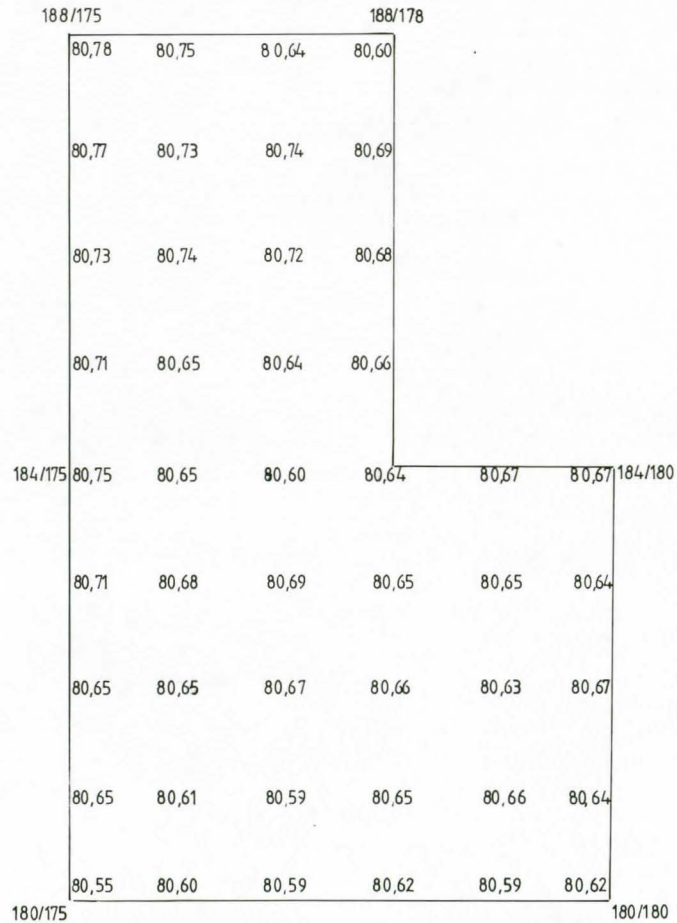
NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Kaivausalue

Mk 1:50 0 1 m

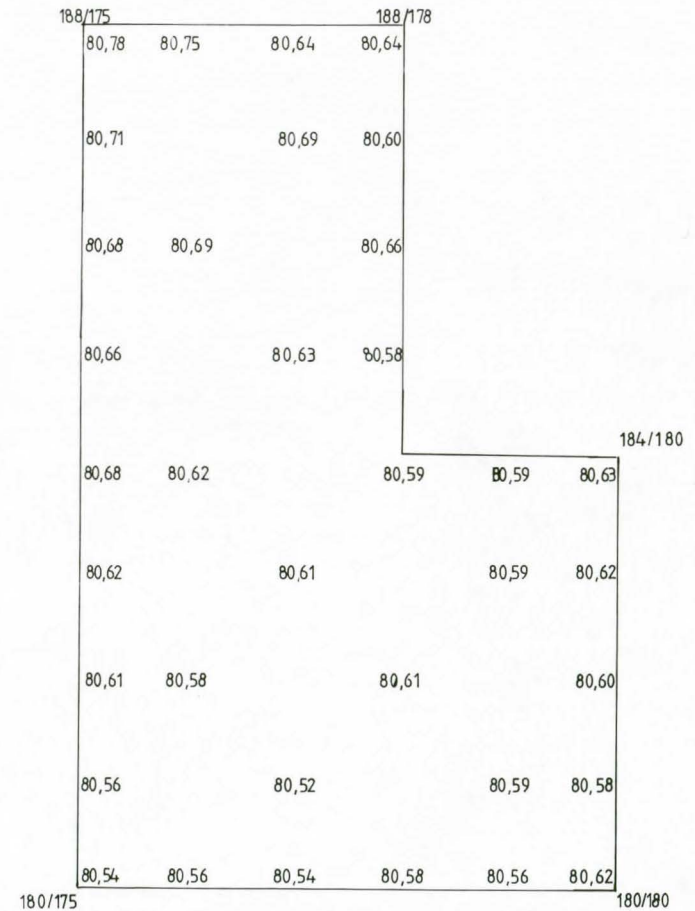
Piirt. Jouko Pukkila

PINTAVAAITUS

PINTATASON VAAITUS

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Kaivausalue

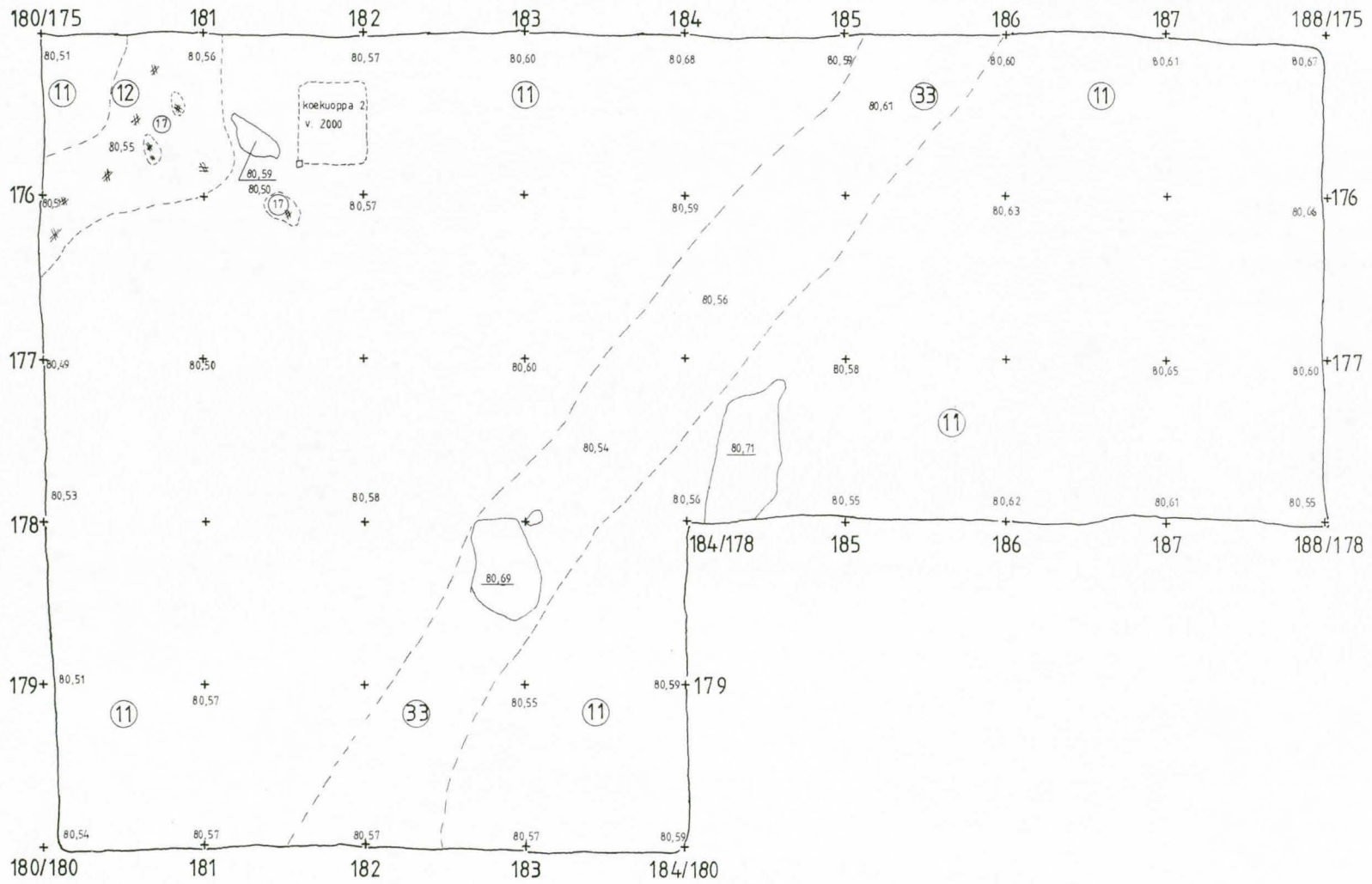
MK 1:20 0 1 m

Mittausdokumentointi Aija Teinonen
Piirt. Jouko Pukkila

- 11 Ruskea humuksen sekainen siltti
- 12 Ruskeahiuilen ja noen varjaama siltti
- 17 Tummanruskeahiuilen sekainen siltti
- 33 Savinen siltti

Taso 1

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Kaivausalue

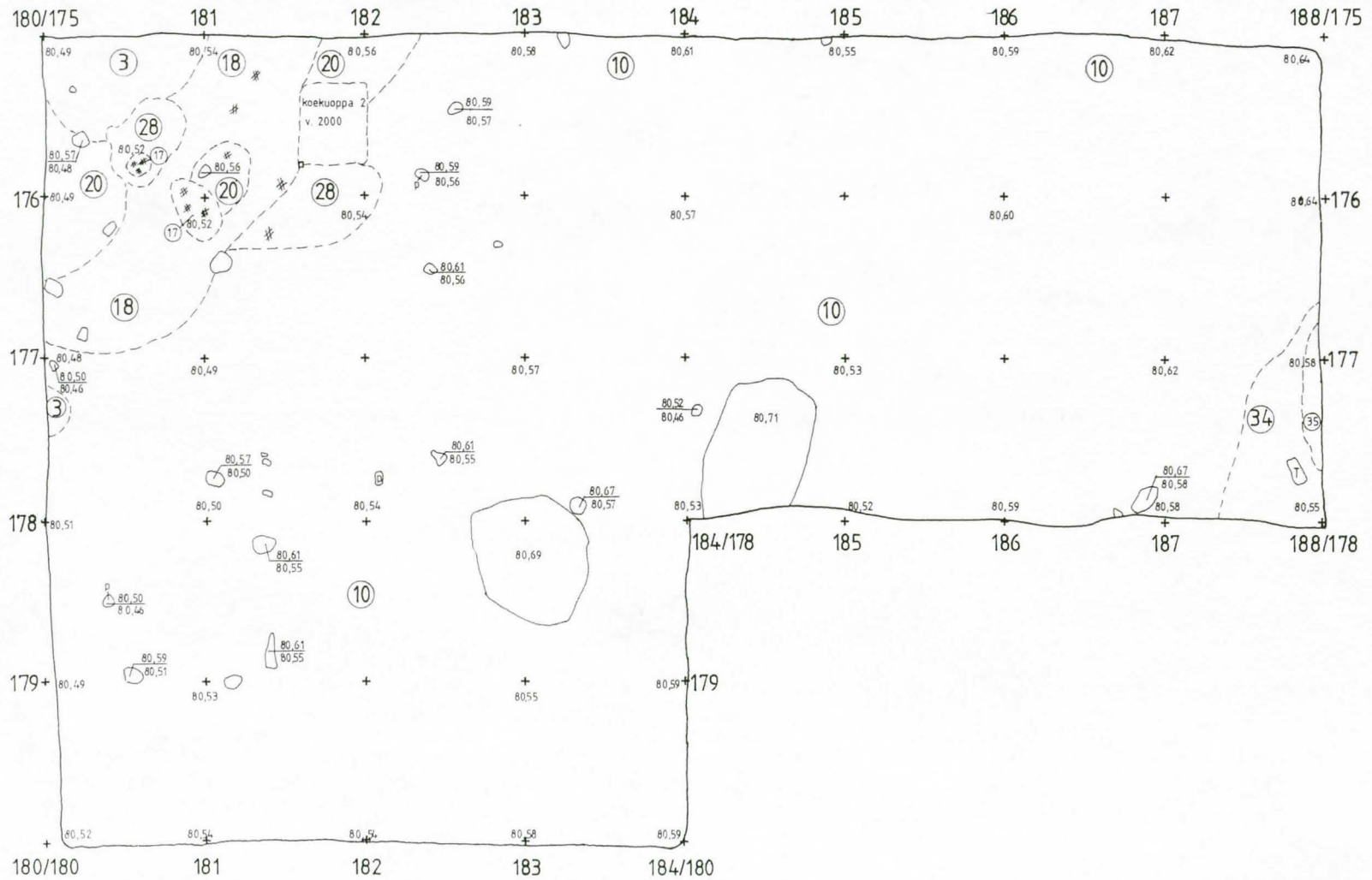
MK 1:20 0 1 m

Mittausdokumentointi Aija Teinonen
Piirt. Jouko Pukkila

- Palanut kivi
- Tiili
- Hiili

- 3 Kellertävä siltti
- 10 Ruskea siltti
- 17 Tummanruskea hiilen sekainen siltti
- 18 Tummanruskea humuksensekainen hiilen värjäämä siltti
- 20 Punaruskea siltti
- 28 Harmahtava siltti
- 34 Savi
- 35 Soransekainen savi

Taso 2

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Kaivausalue

MK 1:20 0 1m

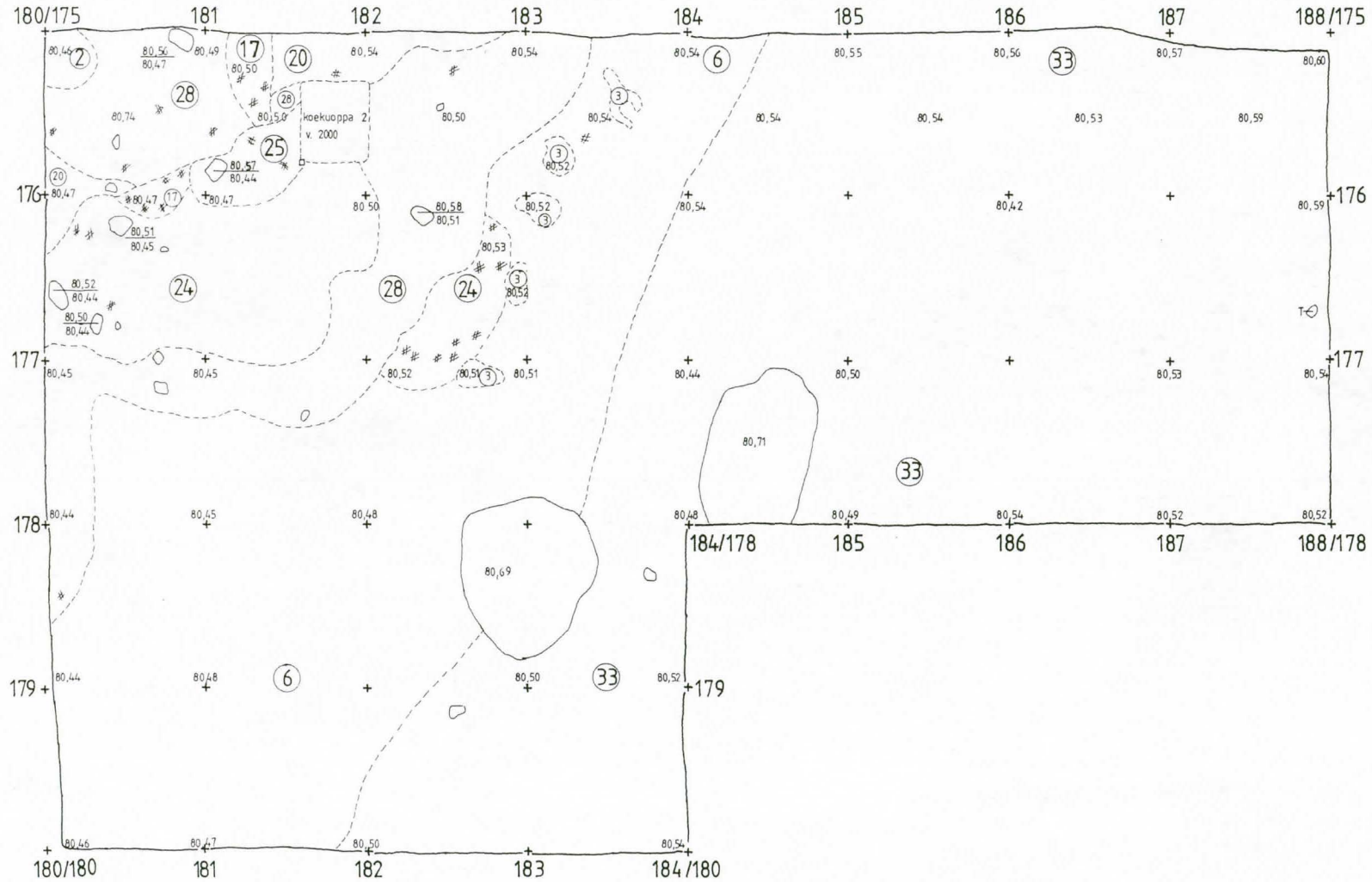
Mittausdokumentointi Aija Teinonen
Piirt. Jouko Pukkila

- 2 Vaaleankellertävä siltti
- 3 Kellertävä siltti
- 6 Harmahtavan kellertävä siltti

- 17 Tummanruskea hiilensekainen siltti
- 20 Punaruskea siltti
- 24 Harmaa siltti
- 25 Harmaa hiilen janoen värjäämä siltti
- 28 Harmahtava siltti, jossa kellertäviä läikkä
- 33 Savinen siltti

Taso 3

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Kaivausalue

MK 1:20 0 1m

Mittausdokumentointi Aija Teinonen

Piirt. Jouko Pukkila

Palanut kivi?

Hiili

Harmaaruskea, ulkoäänallta savisempi siltti

Kellertävä siltti

Harmahtavankellertävä siltti

Ruskea hiilen ja noen värjäämä siltti

Ruskea hiilijälkinen savinen siltti

Ruskeanharmaa hiilensekainen siltti

Tummanruskea hiilensekainen siltti

Punertava siltti

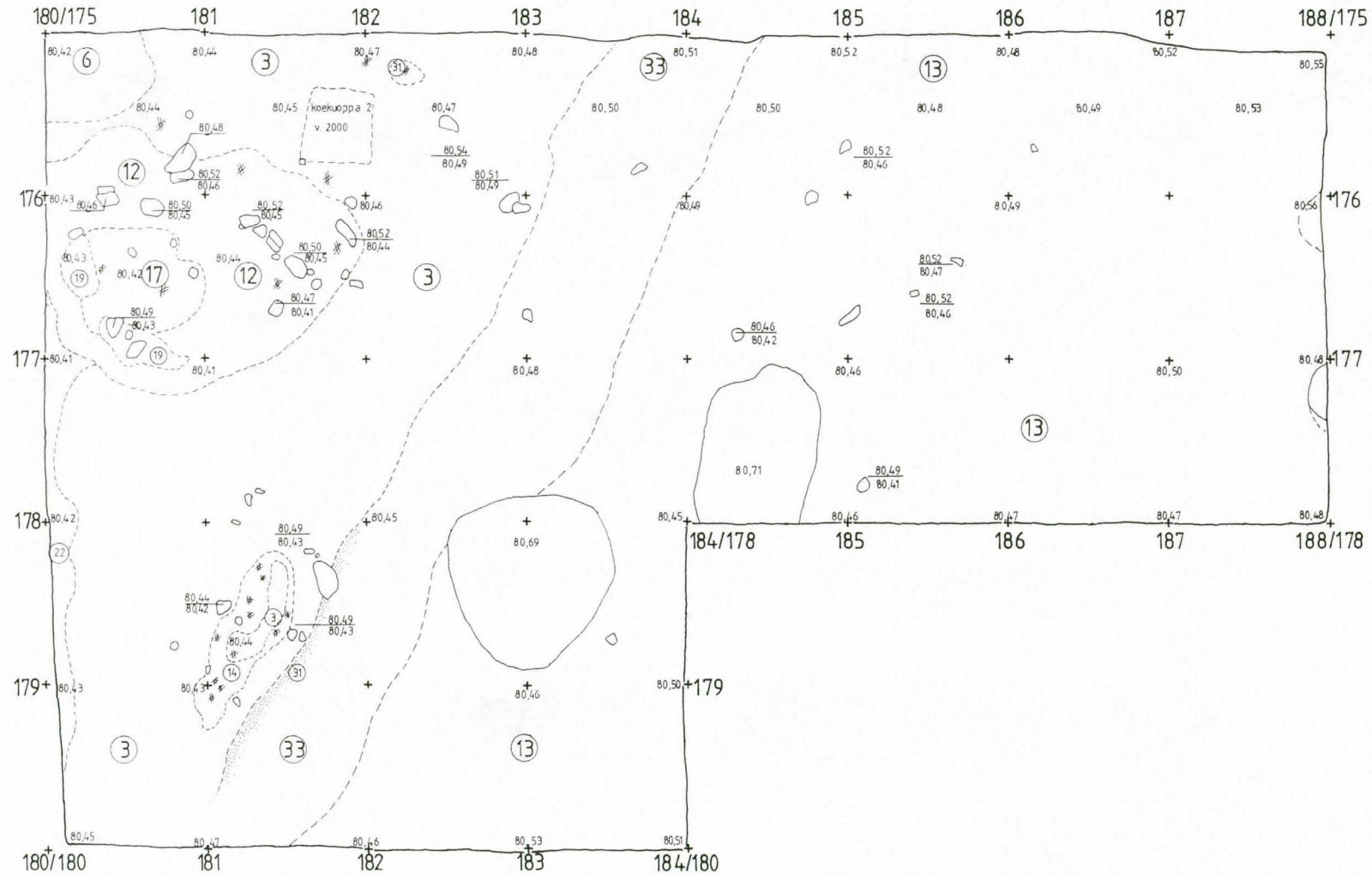
Punertavankellertävä siltti

Harmaa soran- ja savenseinen siltti

Harmaanruskea hiilen värjäämä siltti

Savinen siltti

Taso 4

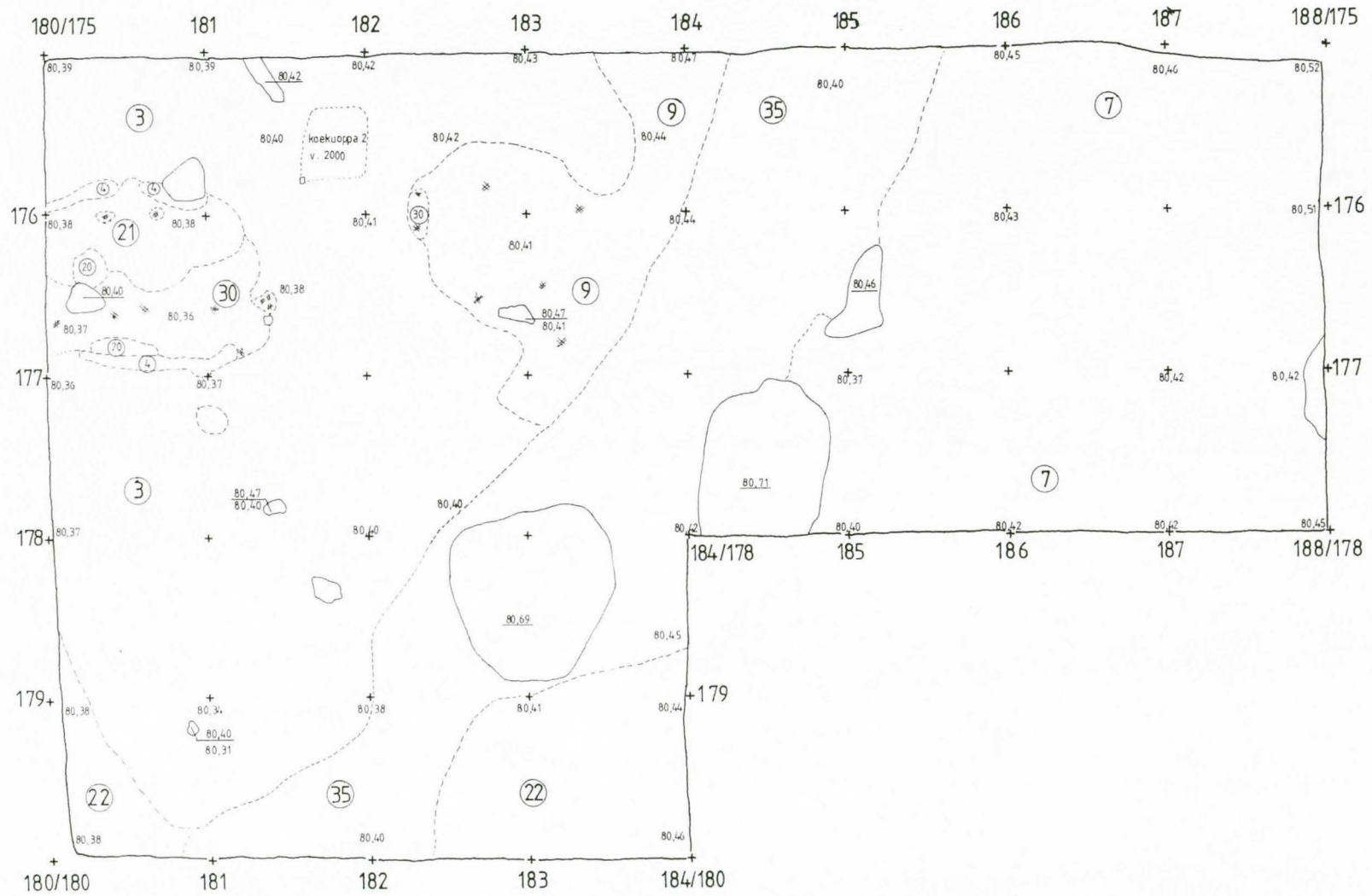
NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Kaivausalue

Mittausdokumentointi Aija Teinonen
Piirt. Jouko Pukkila

- * Hiili
- ⊗ Hiilijäikkä
- 3 Kellertävä siltti
- 4 Ruskean ja keltaisen kirjava siltti
- 7 Noen täplittämä kellertävä siltti
- 9 Vaaleanuskea siltti
- 20 Punaruskea siltti
- 21 Punaruskea hiilijälkinen siltti
- 22 Punertavan kellertävä siltti
- 35 Soransekainen savi
- 30 Harmaan ja ruskeankirjava hiilijälkinen savensekainen siltti

Taso 5

NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Kaivausalueen eteläosa

MK 1:20 0 1 m

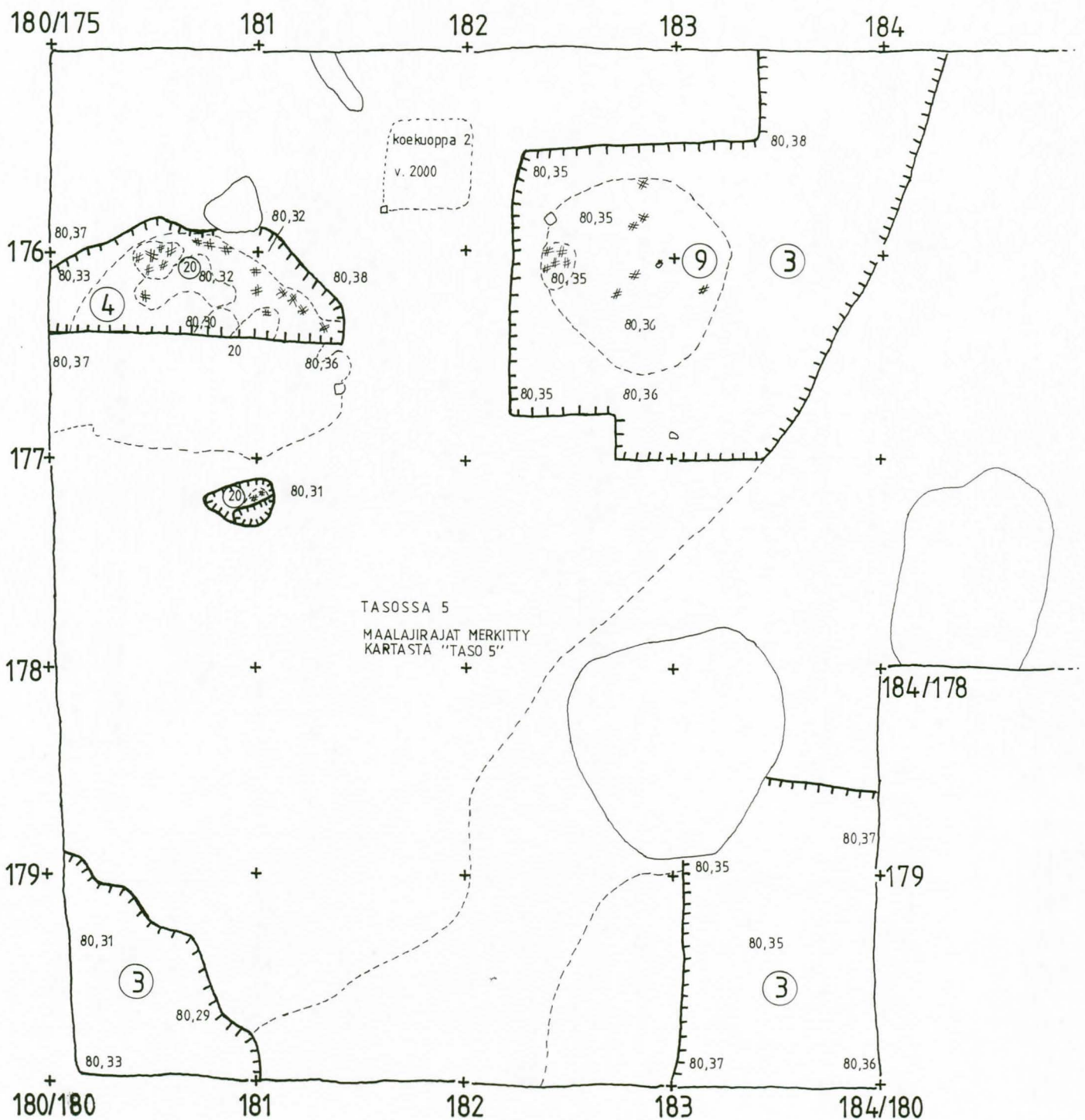
Mittausdokumentointi Anna Väänänen

Piirt. Jouko Pukkila

Tasoon 6 kaivetut alueet

- Leikkaus tasossa, väkäset osoittavat kaivetun alan suuntaan
- Hiili
- Hiililäikkä
- 4 Ruskean ja keltaisenkirjava siltti
- 9 Vaaleanruskea siltti
- 20 Punaruskea siltti
- 3 Kellertävä siltti

NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Kaivausalueen eteläosa

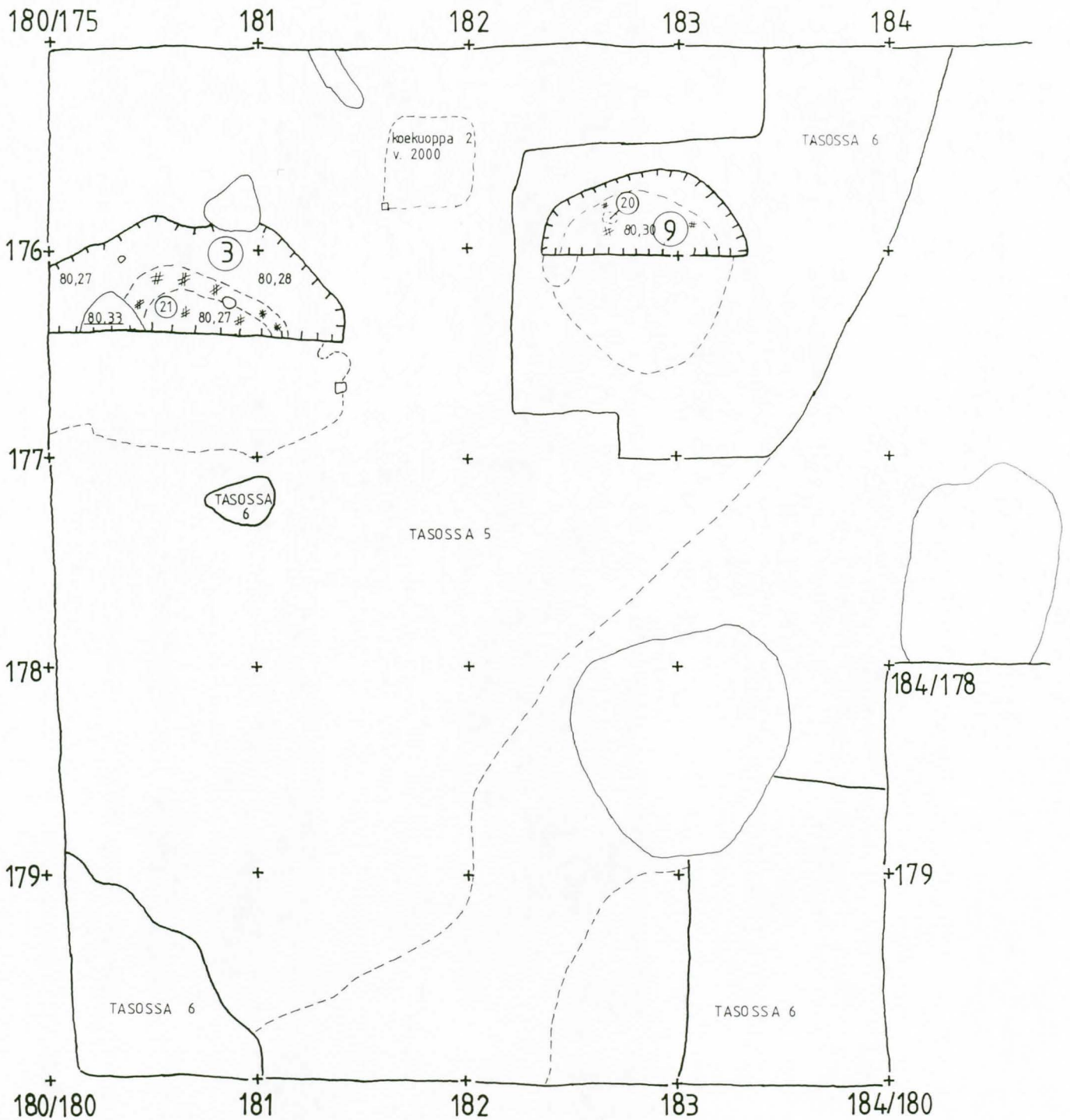
MK 1: 20 0 1 m

Mittausdokumentointi Anna Väänänen
 Piirt. Jouko Pukkila

- Leikkaus tasossa, väkäset osoittavat kaivetun alan suuntaan
- Hiili
- Hiilitäikkiä
- 3 Kellertävä siltti
- 9 Vaaleanruskea siltti
- 20 Punaruskea siltti
- 21 Punertavan ruskea siltti

Tasoon 7 kaivetut alueet

NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Kaivausalueen eteläosa

MK 1:20 0 1m

Mittausdokumentointi Anna Väänänen
 Piirt. Jouko Pukkila

E_L Leikkaus tasossa, väkäset osoittavat kaivetun alan suuntaan

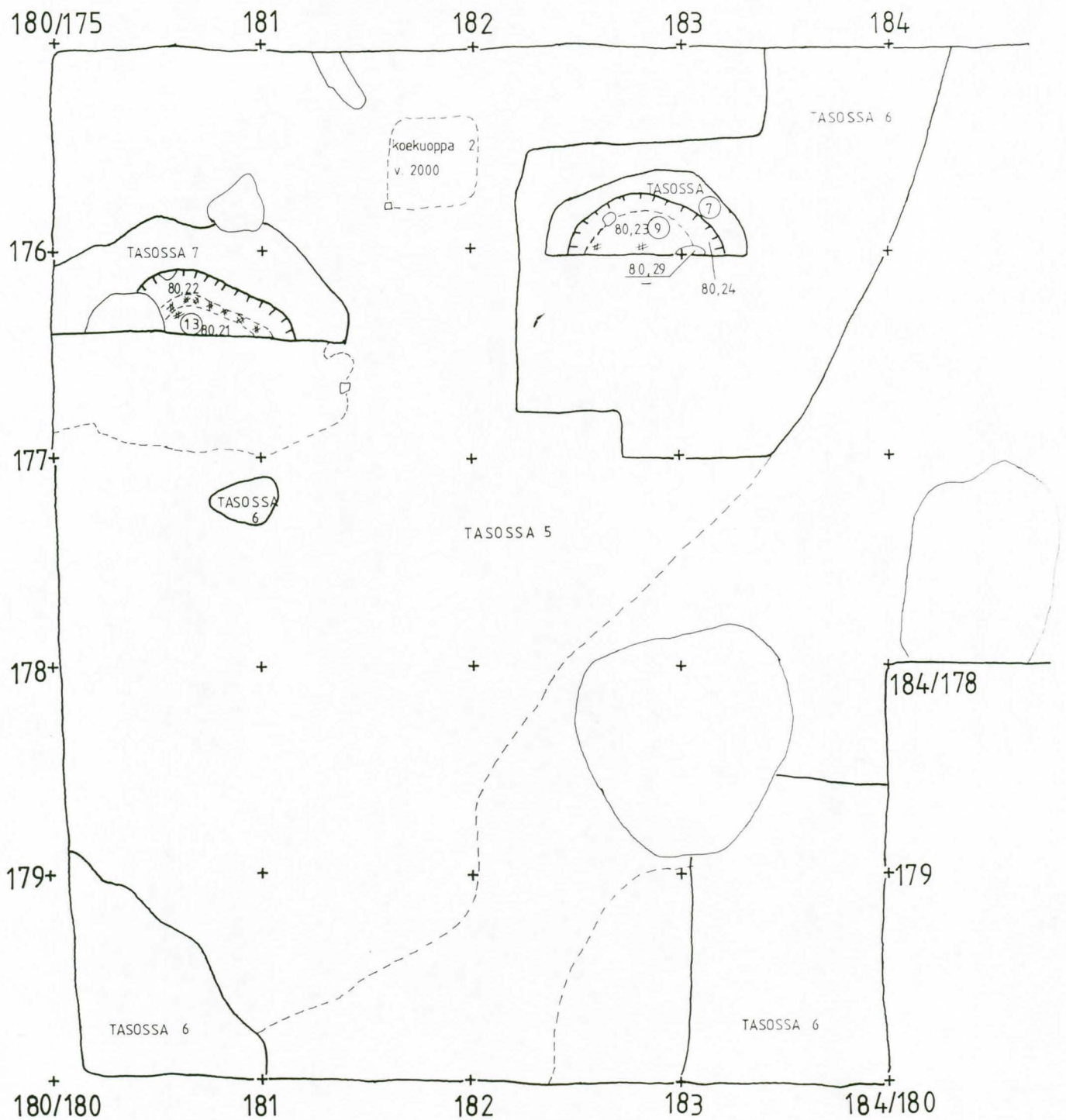
* Hiili

⊗ Hiilitäikä

9 Vaaleanruskea siltti

13 Ruskea hiilijäkinen savinen siltti

Tasoon 8 kaivetut alueet

NOKIA

PITKÄNIEMI 2 2001

Kaivausalueen eteläosa

Leikkaus fasossa, väkäset osoittavat kaivetun alan suuntaan

3 Kellertävä siltti

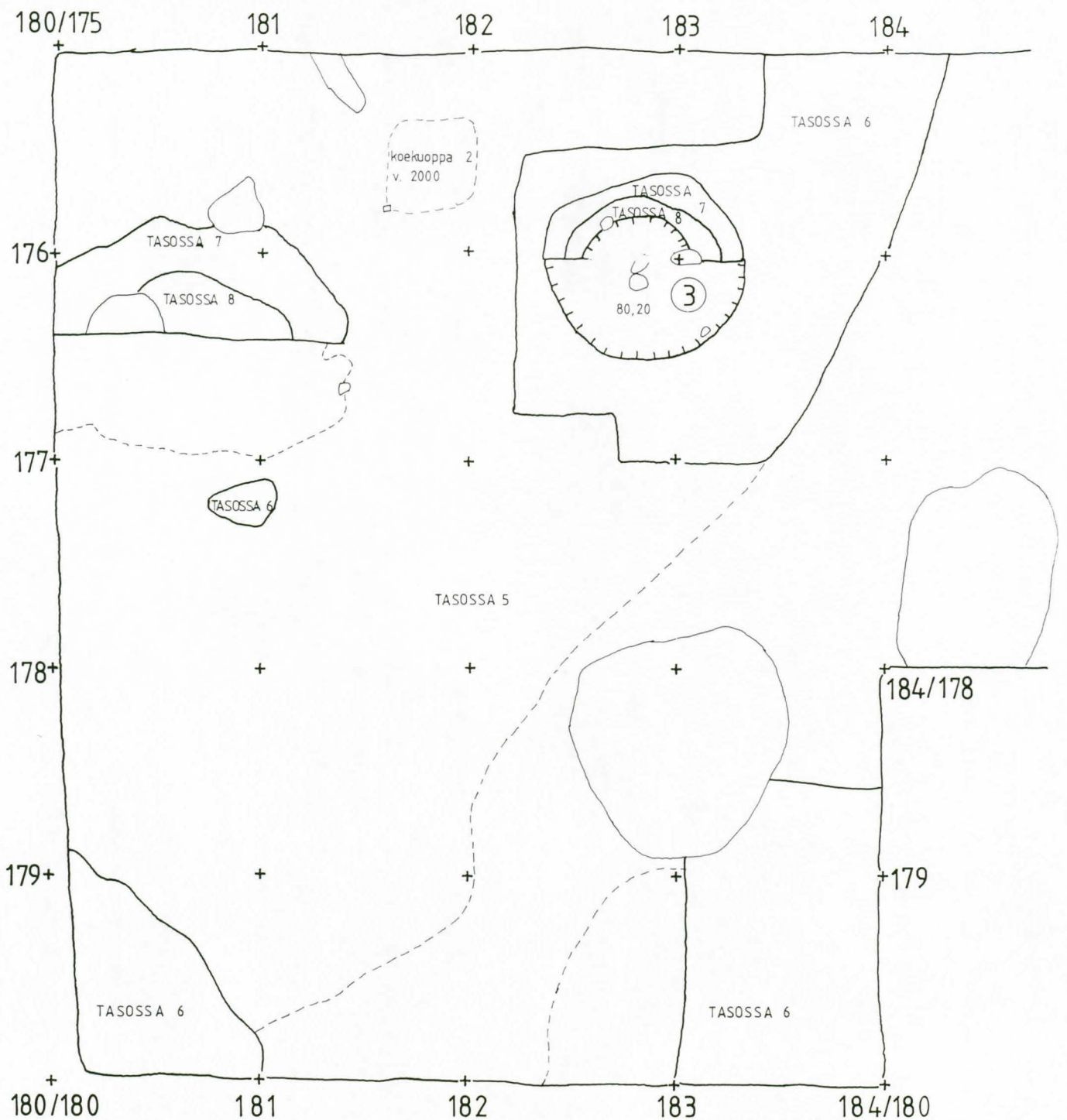
MK 1:20 0 1 m

Mittausdokumentointi Anna Väänänen

Piirt. Jouko Pukkila

Tasoon 9 kaivetut alueet

NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Kaivausalue

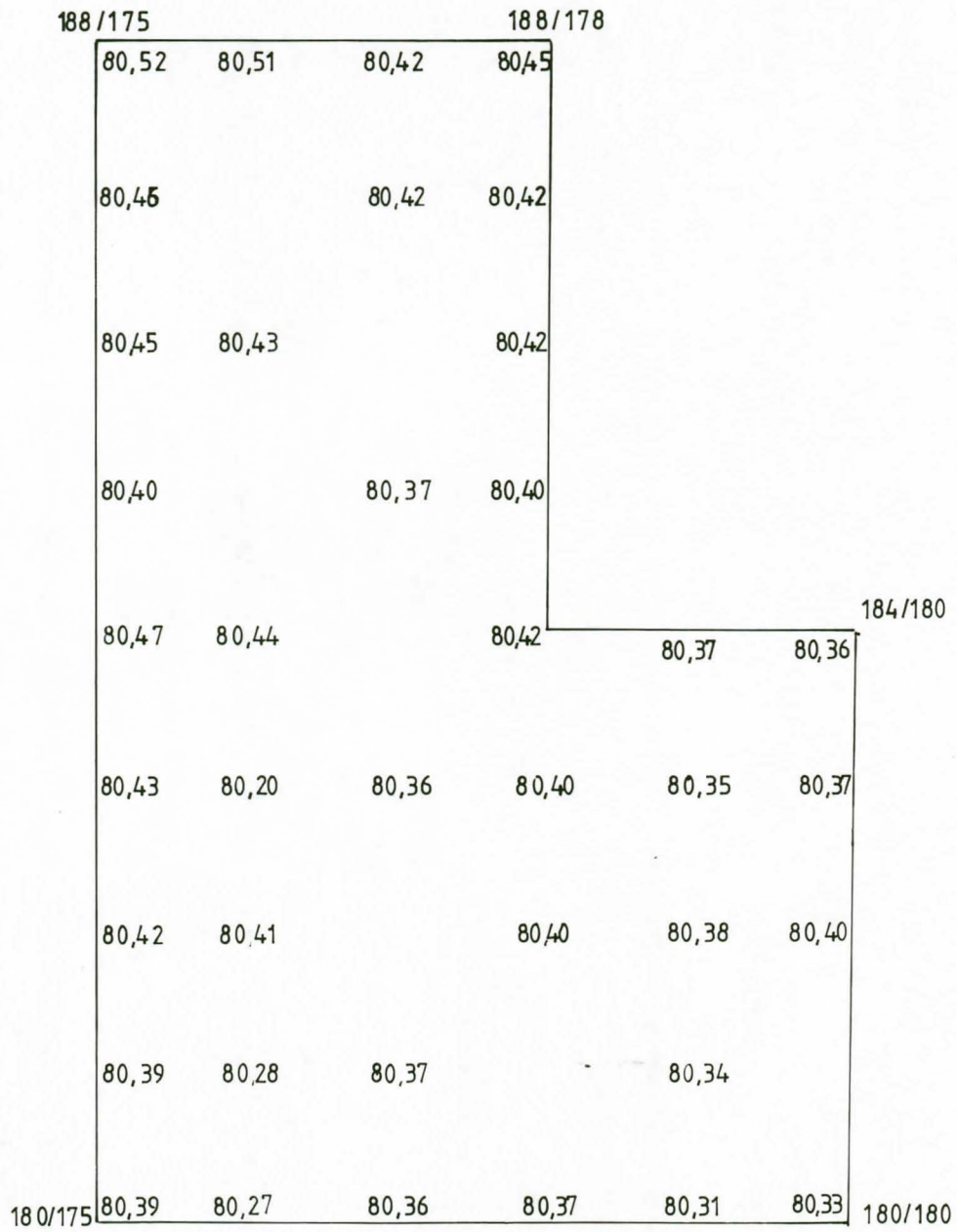

Mk 1:50

Piirt. Jouko Pukkila

POHJAVAAITUS

NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Kaivausalueen profiilikartat

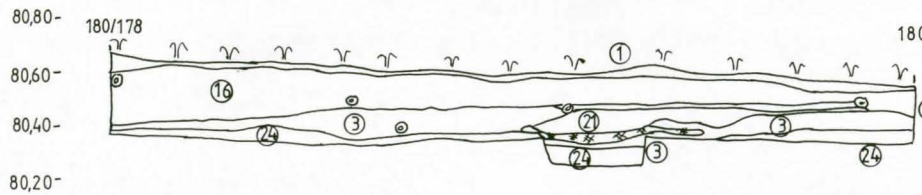
Mk 1:20 0 1 m

Mittausdokumentointi Aija Teinonen

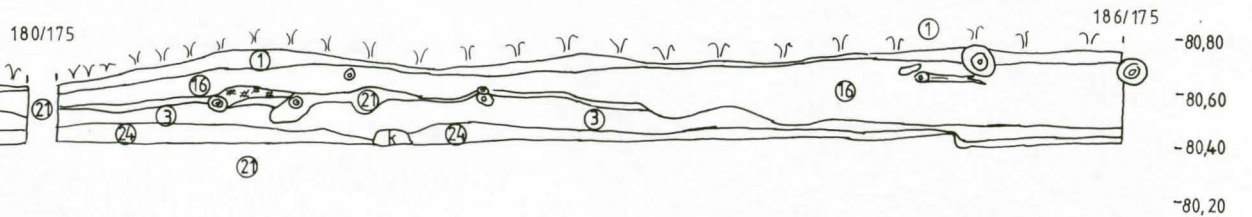
Piirt. Jouko Pukkila

- k Kivi
- Juuri
- * Hiili
- Hiilen värjäämä tumma juova
- 1 Turve
- 3 Kellertävä siltti
- 16 Tummanruskea humuksensekainen siltti
- 21 Punertavan ruskea siltti
- 24 Harmaa siltti

ETELÄPROFIILI

LÄNSIPROFIILI

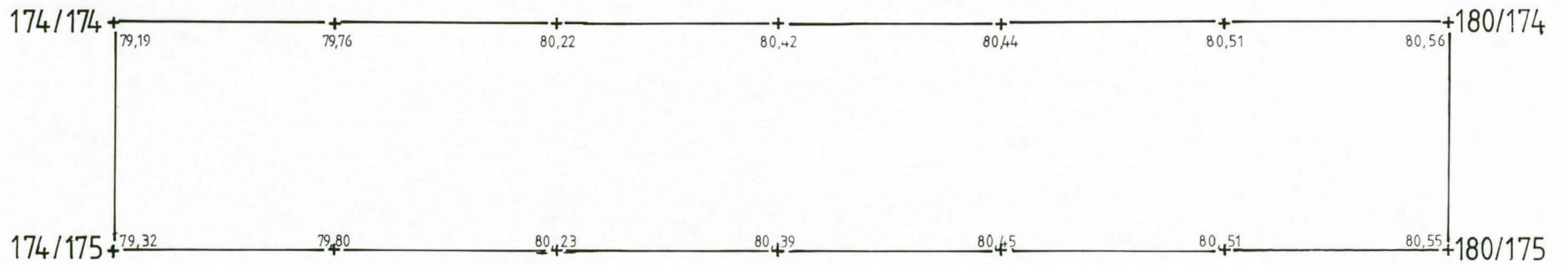
NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeoja

MK 1:20 0 1m

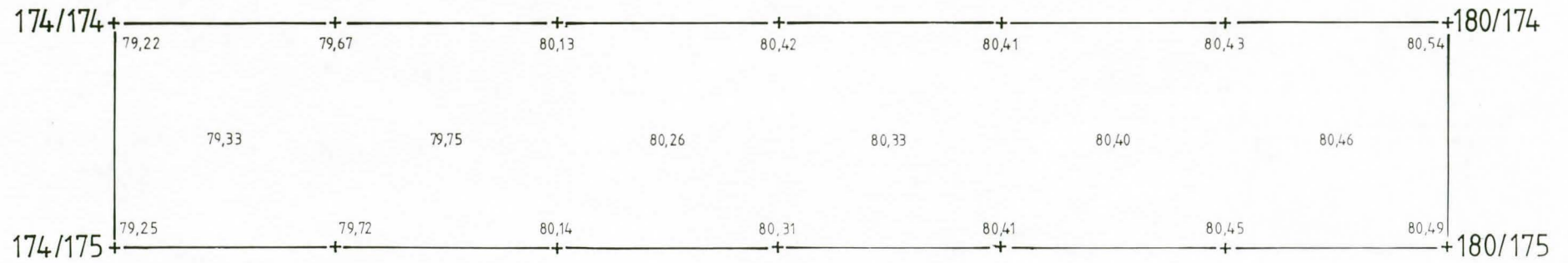
Piirt. Jouko Pukkila

PINTAVAAITUS

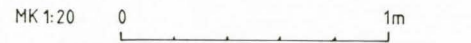

PINTATASON VAAITUS

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001

Koeoja

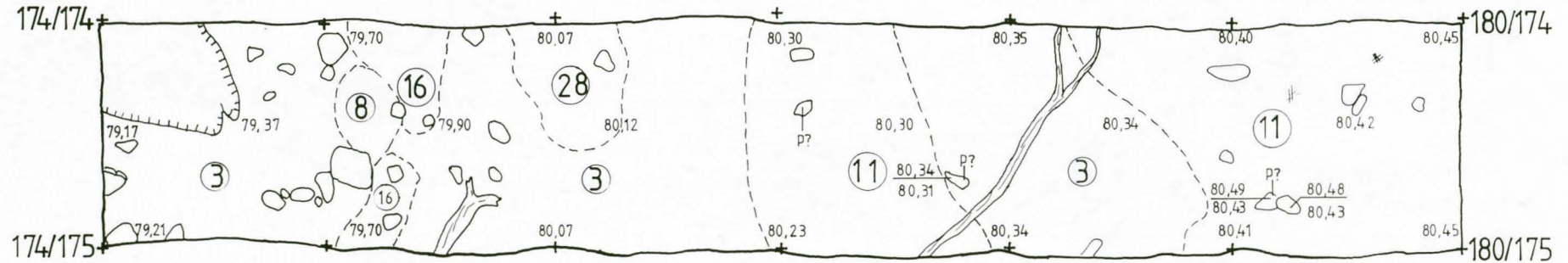
Mittausdokumentointi Aija Teinonen

Piirt. Jouko Pukkila

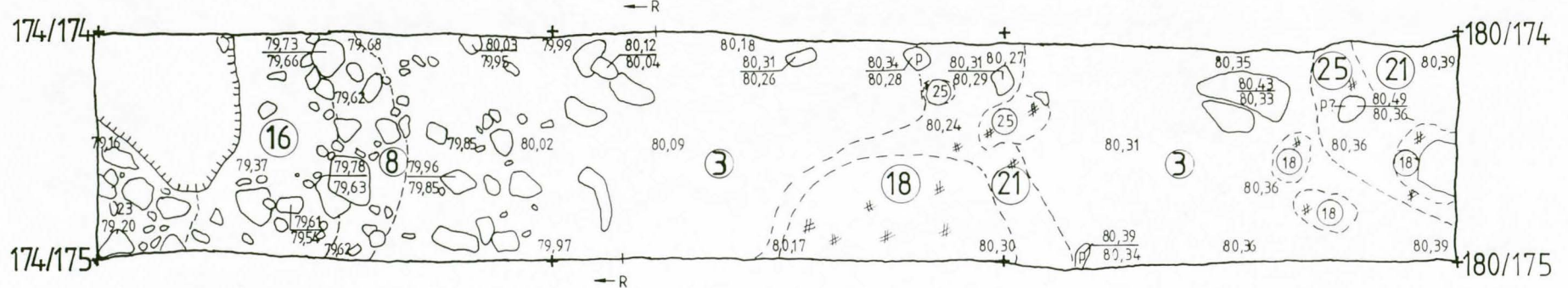

- 3 Kellertävä siltti
- 8 Kellertävä soran sekainen siltti
- 11 Ruskea humuksensekainen siltti
- 18 Tummanruskea humuksensekainen hiilen värjäämä siltti
- 21 Punaruskea hiilijälkinen siltti
- 23 Vaaleanharmaa siltti
- 25 Harmaa hiilen ja noen värjäämä siltti
- 28 Harmahtava siltti
- 16 Tummanruskea humuksen sekainen siltti

TASO 2

TASO 3

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeoja

MK 1:20

Mittausdokumentointi Aija Teinonen
Piirt. Jouko Pukkila

Kallio

Palanut kivi

Palanut kivi?

Hiili

Rantakivikon yläraja

Rantahiiekan ja sillin raja

Hiilitäikä

6 Harmaitavan kellertävä siltti

12 Ruskea hiilen ja noen värjäämä siltti

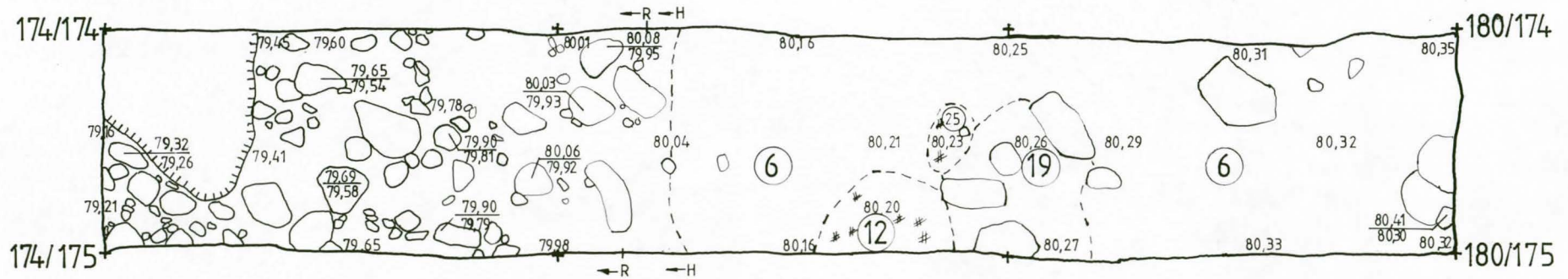
19 Punertava siltti

21 Punaruskea hiilijälkinen siltti

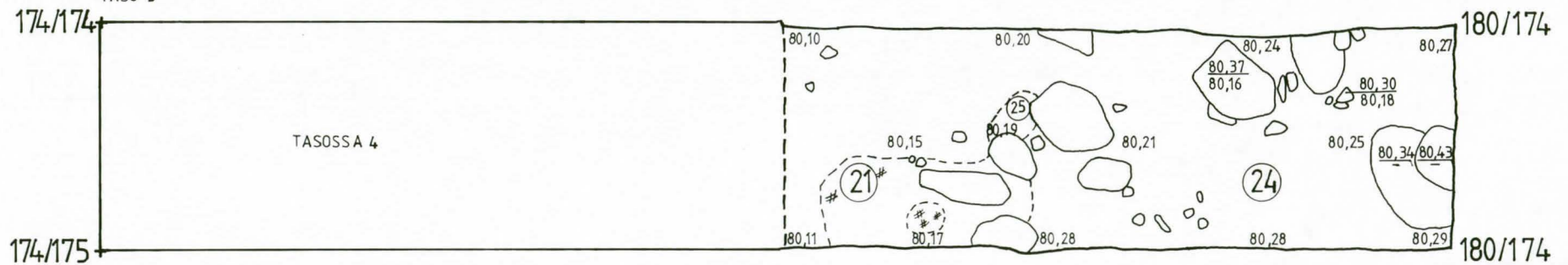
24 Harmaa siltti

25 Harmaa hiilen ja noen värjäämä siltti

TASO 4

TASO 5

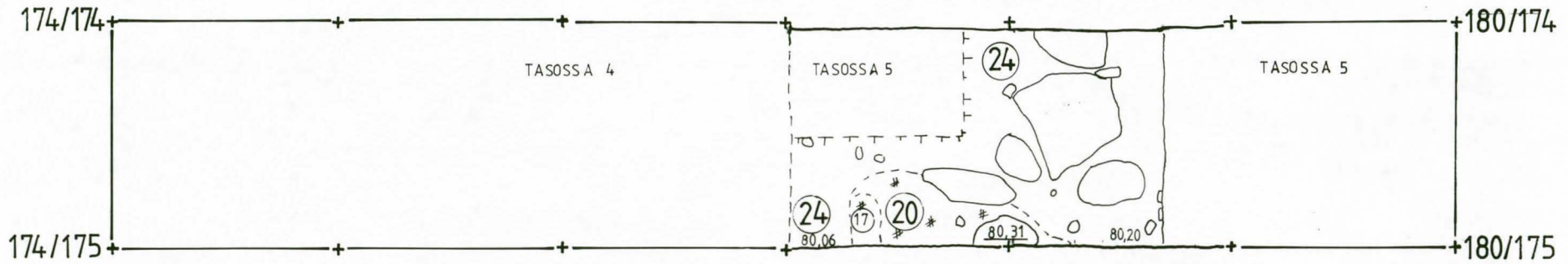
NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Koeoja

- 17 Tummanruskea hiilensekainen siltti
- 20 Punaruskea siltti
- 24 Harmaa siltti

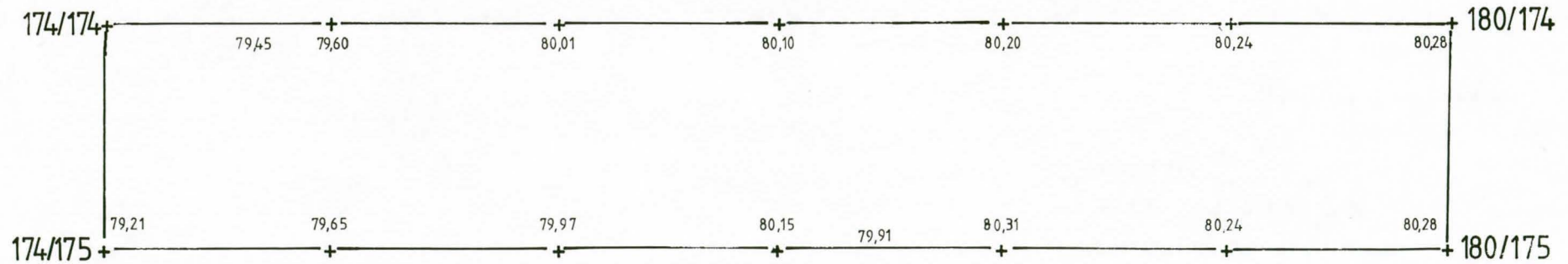
MK 1:20 0 1m

Mittausdokumentointi Aija Teinonen
 Piirt. Jouko Pukkila

TASO 6

PÖHJÄVAARITUS

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeojan profiilikartat

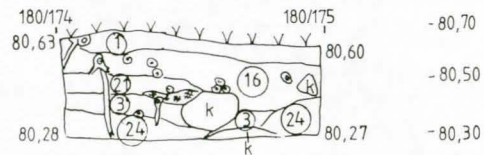
Mk 1:20 0 1m

Mittausdokumentointi Aija Teinonen
Piirt. Jouko Pukkila

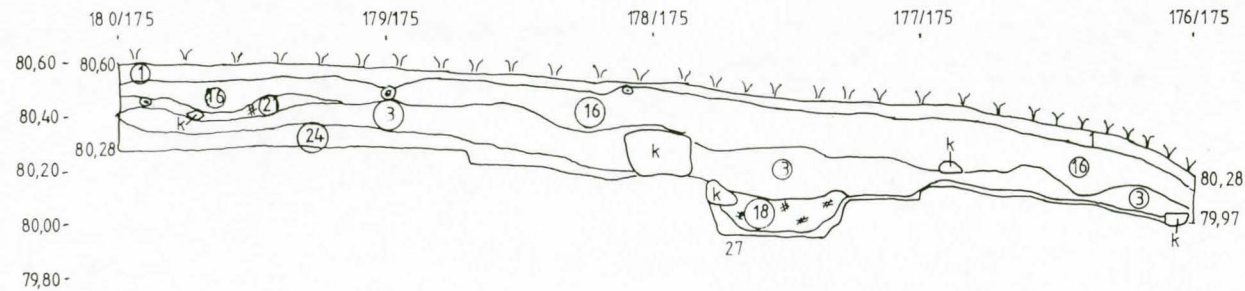
- Kivi
- Juuri
- Hiili
- Hiilenvärjäämä tumma juova
- 1 Turve
- 3 Kellertävä siltti

- 16 Tummanruskea humuksensekainen siltti
- 18 Tummanruskea humuksensekainen hiilen värjäämä siltti
- 21 Punertavan ruskea siltti
- 24 Harmaa siltti
- 27 Harmaa soran- ja savensekainen siltti

POHJOISPROFIILI

ITÄPROFIILI

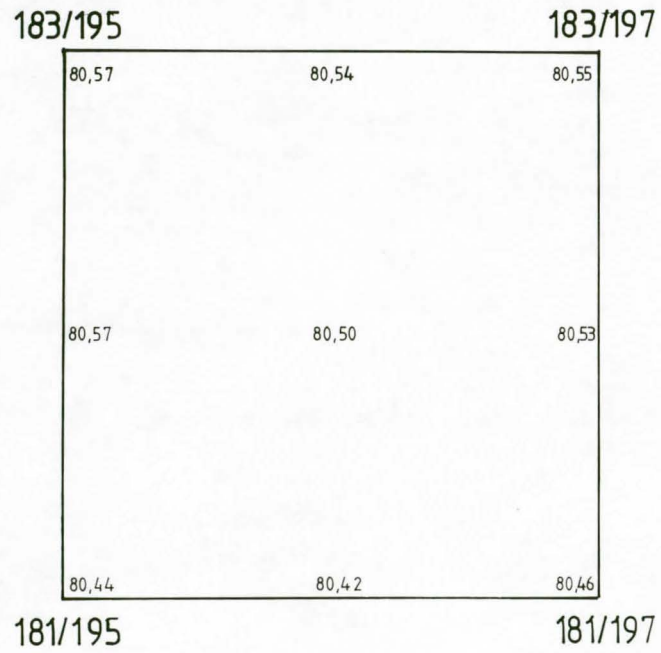
NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeruutu

MK 1: 20 0 1 m

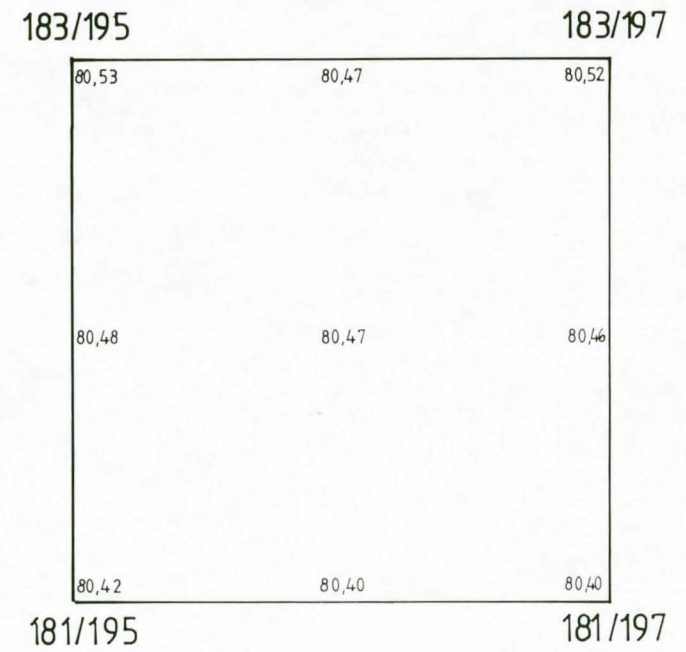

Piirt. Jouko Pukkila

PINTAVAAITUS

PINTATASON VAAITUS

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeruutu

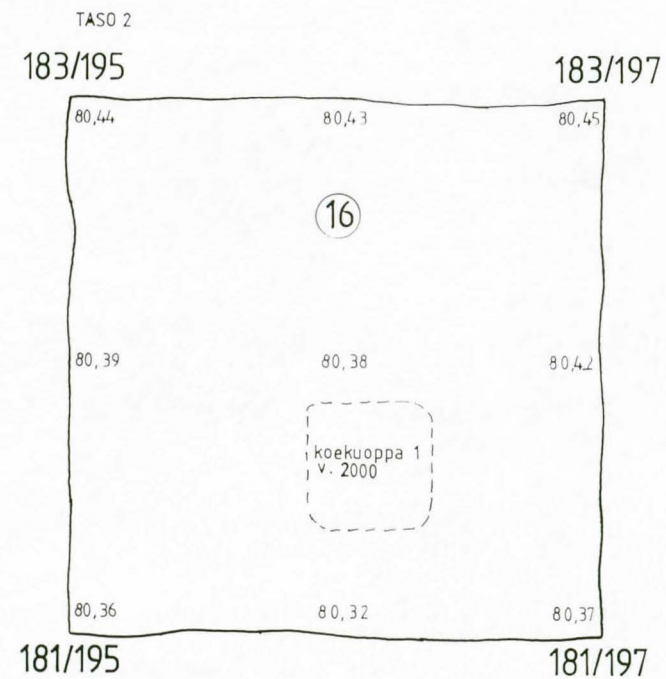
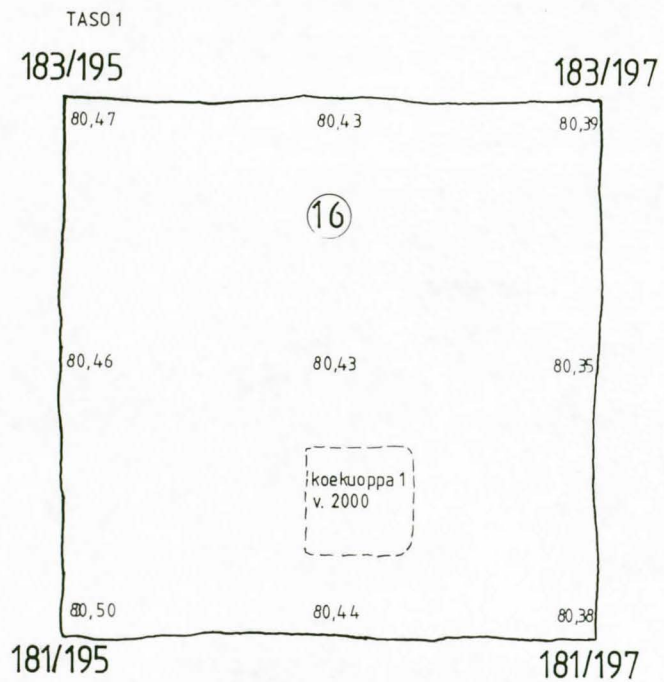
MK 1:20 0 1 m

Mittausdokumentointi: Anna Väänänen

Piirt. Jouko Pukkila

16 Tummanruskea humuksen sekainen siltti

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeruutu

MK 1:20 0 1m

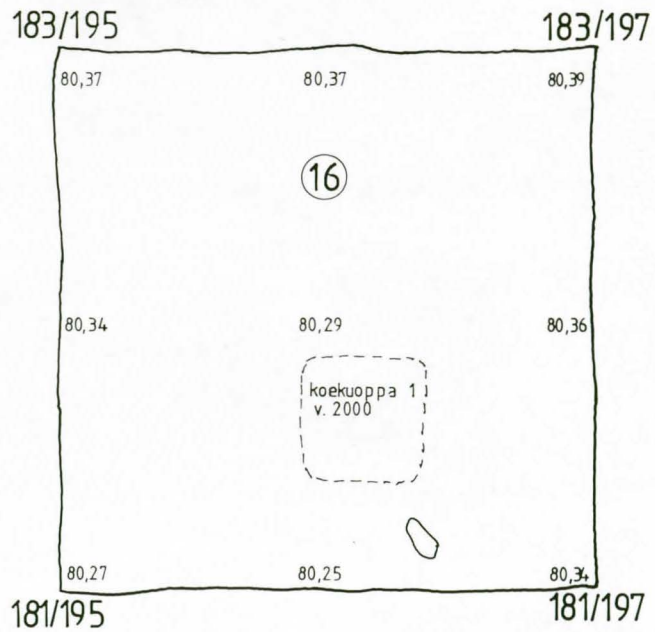

16 Tummanuskea humuksen sekainen siltti

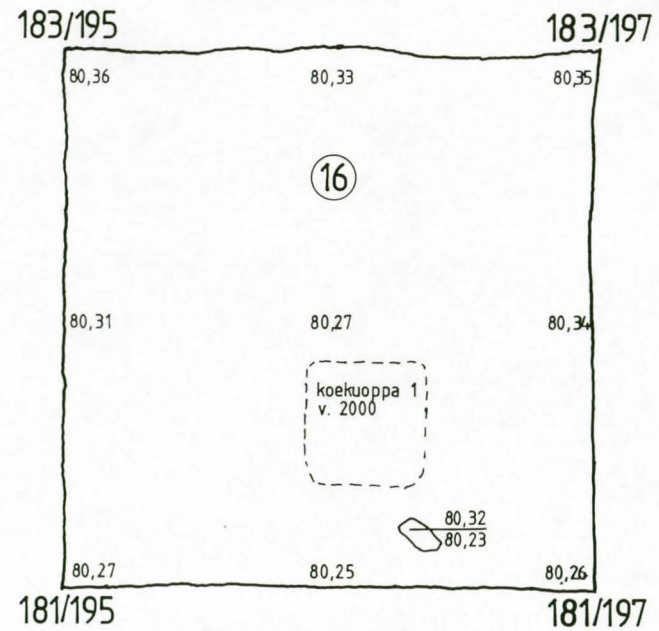
Mittausdokumentointi Anna Väänänen

Piirt. Jouko Pukkila

TASO 3

TASO 4

NOKIA
PITKÄNIEMI 2 2001
Koeruutu

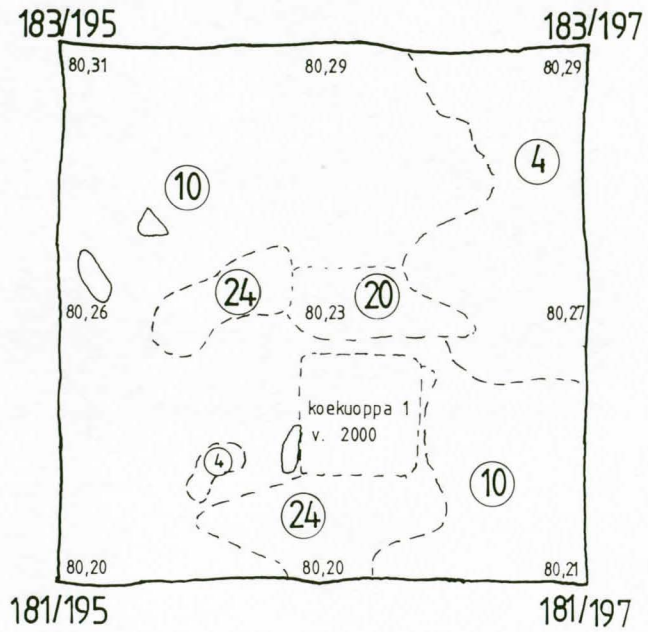
MK 1:20 0 1m

Mittausdokumentointi Anna Väänänen
Piirt. Jouko Pukkila

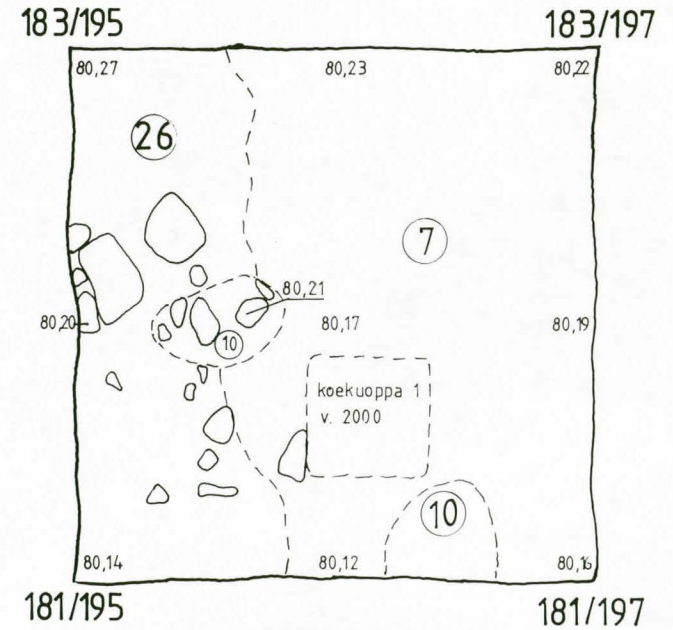

4 Ruskean jakeltaisen kirjava siltti	20 Punaruskea siltti
7 Noen täplittämä kellertävä siltti	24 Harmaa siltti
10 Ruskea siltti	26 Harmaa kulttuurimaan sekainen siltti

TASO 5

TASO 6

NOKIA
 PITKÄNIEMI 2 2001
 Koeruutu

MK1:20 0 1 m

24 Harmaa siltti

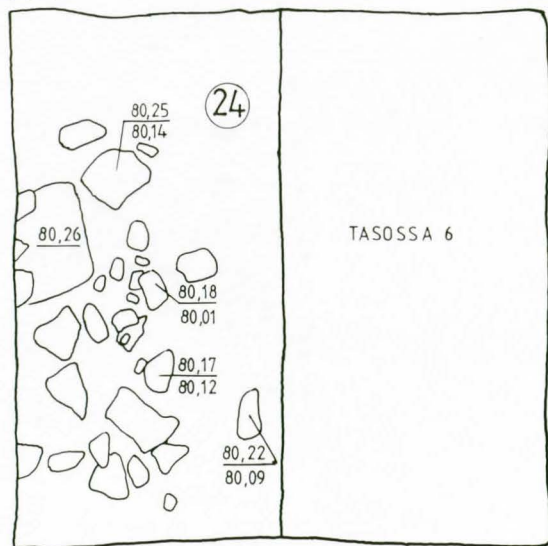
Mittausdokumentointi Jouko Pukkila

Piirt. Jouko Pukkila

TASO 7

183/195

183/197

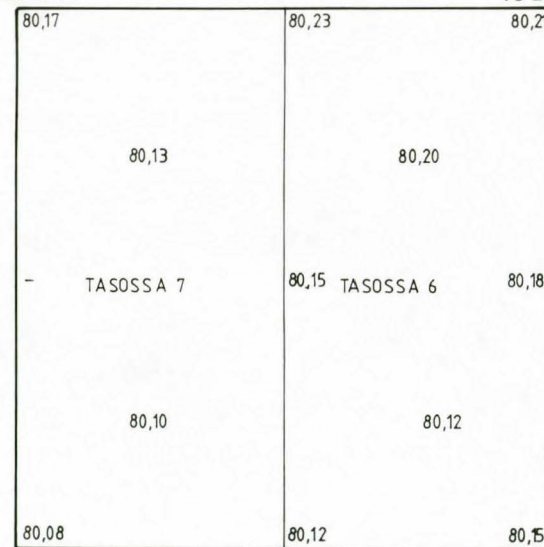
181/195

181/197

POHJAVAAITUS

183/195

183/197

181/195

181/197

Nokia Pitkäniemi 2
Löytöryhmät

Tasokaivausalue

Pintakerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	3
Palanut luu	4

1. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	41
Työstetty liuskekivi	1
Palanut savi	9
Saviesineen katkelma	2

2. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-kaavin	1
Kvartsiteelmä	2
Kvartsi-ydin	1
Kvartsi-iskos	131
Kivilaji-iskos	5
Työstetty liuskekivi	2
Piiesineen katkelma	1
Pii-iskos	2
Keramiikka	3
Saviesine	1
Palanut savi	4
Kuonaantunut savi	3
Rautaesineen katkelma	8
Liitupiippu	4

3. krs.

Löytö	Lkm
Kvartsikaavin	1
Kvartsiteelmä	3
Kvartsi-iskos	133
Raaka-ainekvartsi	1
Kivilajiesine	1
Hioinkivi	1
Kivilaji-iskos	1
Työstetty kivi	1
Piiesineen katkelma	1
Pii-iskos	4
Tuluspii	1
Keramiikka	1

Palanut savi	2
Kuonaantunut savi	1
Palanut luu	5
Liitupiippu	1

4. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsikaavin	3
Kvartsiteelmä	7
Kvartsiydin	1
Kvartsi-iskos	130
Kiviesine	1
Kivilaji-iskos	4
Pii-iskos	1
Tuluspii	1
Keramiikka	1
Palanut savi	2
Palanut luu	4
Raudanpaloja	4
Tunnistamaton materiaali	2

5. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsikaavin	3
Kvartsiteelmä	2
Kvartsi-iskos	140
Kivilaji-iskos	2
Hioin	2
Työstetty kivi	1
Piiesine	1
Pii-iskos	1
Keramiikka	2
Saviesine	1
Palanut savi	9
Palanut luu	2
Liitupiippu	1

6. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	29
Kivilaji-iskos	3

7. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	3

8. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	6

9. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	3

Profiililöydöt

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	1

Yhteenveto

Löytö	Lkm
Kvartsi-kaavin	8
Kvartsiteelmä	17
Kvartsi-ydin	2
Kvartsi-iskos	620
Raaka-ainekvartsi	1
Kivilajiesine	2
Hioinkivi	3
Työstetty liuskekivi	3
Työstetty kivi	2
Kivilaji-iskos	15
Piiesine	1
Piiesineen katkelma	2
Pii-iskos	8
Tuluspii	2
Keramiikka	7
Saviesine	2
Saviesineen katkelma	2
Palanut savi	26
Kuonaantunut savi	4
Rautaesineen katkelma	8
Raudanpaloja	4
Palanut luu	15
Liitupiippu	6
Tunnistamaton materiaali	2

Nokia Pitkäniemi 2

Löytöryhmät

Koeoja

Pintakerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	4

1. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsikaavin	1
Kvartsi-iskos	5
Keramiikka	1
Palanut savi	3

2. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	32
Pii-iskos	1
Palanut luu	1

3. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	41
Kivilaji-iskos	2
Palanut savi	1
Palanut luu	5

4. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	9
Kivilaji-iskos	1

Profiililöydöt

Löytö	Lkm
Palanut savi	1

Yhteenveto

Löytö	Lkm
Kvartsikaavin	1
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	91
Kivilaji-iskos	3
Pii-iskos	1
Keramiikka	1
Palanut savi	5
Palanut luu	6

Nokia Pitkäniemi 2

Löytöryhmät

Koeruutu

1. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	5
Kivilajiesine	1
Pii-iskos	1
Keramiikka	8
Saviesineen katkelma	1
Palanut luu	1

2. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	12
Pii-iskos	1
Saviesineen katkelma	4
Palanut savi	8
Palanut luu	1

3. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	5
Keramiikka	3

4. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsi-iskos	9
Hioin	1
Keramiikka	1
Palanut savi	4
Palanut luu	2

5. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	11
Keramiikka	5
Palanut savi	7
Liitupiippu	1

6. kerros

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	1
Kvartsi-iskos	4
Keramiikka	11
Palanut luu	1

7. kerros

Löytö	Lkm
Keramiikka	6

Yhteenveto

Löytö	Lkm
Kvartsiteelmä	3
Kvartsi-iskos	41
Kivilajiesine	1
Hioin	1
Pii-iskos	2
Keramiikka	31
Saviesineen katkelma	5
Palanut savi	19
Palanut luu	5
Liitupiippu	1

Nokia Pitkäniemi 2
Yhteenveto kaikkien tutkimusalueiden löytöryhmistä

Löytö	Lkm
Kvartsi-kaavin	9
Kvartsiteelmä	20
Kvartsi-ydin	2
Kvartsi-iskos	752
Raaka-ainekvartsi	1
Kivilajiesine	3
Hioinkivi	4
Työstetty liuskekivi	3
Työstetty kivi	2
Kivilaji-iskos	18
Piiesine	1
Piiesineen katkelma	2
Pii-iskos	11
Tuluspii	2
Keramiikka	39
Saviesine	2
Saviesineen katkelma	7
Palanut savi	50
Kuonaantunut savi	4
Rautaesineen katkelma	8
Raudanpaloja	4
Palanut luu	26
Liitupiippu	7
Tunnistamaton materiaali	2

Nokia Pitkäniemi 2
Yhteenveto kaikkien tutkimusalueiden löytöryhmistä

Löytö	Lkm
Kvartsi-kaavin	9
Kvartsiteelmä	20
Kvartsi-ydin	2
Kvartsi-iskos	752
Raaka-ainekvartsi	1
Kivilajiesine	3
Hioinkivi	4
Työstetty liuskekivi	3
Työstetty kivi	2
Kivilaji-iskos	18
Piiesine	1
Piiesineen katkelma	2
Pii-iskos	11
Tuluspii	2
Keramiikka	39
Saviesine	2
Saviesineen katkelma	7
Palanut savi	50
Kuonaantunut savi	4
Rautaesineen katkelma	8
Raudanpaloja	4
Palanut luu	26
Liitupiippu	7
Tunnistamaton materiaali	2

NOKIA PITKÄNIEMI 2001

YLEISKUVA PITKÄNIEMEN ASUINPAIKASTA. E. f. 121812

TASOKAINAUSALUE ENNEN KAIVAUSTA. NNE. f. 121814

NOKIA PITKÄNIEMI 2001

TASOKAINVAUSALUE PRAAJETUNA. N. f. 121817

TASOKAINVAUSALUEEN PINTATAJO. N. f. 121819

NOKIA PITKÄNIEMI 2001

KOEJAN S-OSASSA OLEVA KIVIKKO
TASSA 3. S. f. 121845

KOEJAN RUUDUN 177/174 TÄRPOFILI. W. f. 121868.

JOUKO PUKKIWA 2001

NOKIA PITKÄNIEMI 2001

TASOKAINVAUSALUEEN 1. KERROSTA KAINETAAN. N.
f. 121821

SEULONTAA. f. 121822